

toeractief

Jaarboek
2020

Provincies nemen je mee

Highlights van 2020

• FIETS EN WANDEL DOOR AL HET MOOIS DAT NEDERLAND TE BIEDEN HEEFT •

BUITENPLAATS
BEEKHUIZEN

Genietend op de fiets...

Met Buitenplaats Beekhuizen als uitvalsbasis heerlijk fietsen over de Veluwe. Gelegen midden in Nationaal Park Veluwezoom en met de IJssel, Hanzesteden en Arnhem aan je voeten zijn alle ingrediënten aanwezig voor afwisselende tochten vol bijzondere natuur, boeiende cultuur, fijne terrasjes en boutiques.

Buitenplaats Beekhuizen is een Glamping-only vakantiepark en biedt zowel knusse Pods (tiny houses van alle gemakken voorzien) als ruime Lodgetenten (met regendouche en meerdere slaapkamers).

Lekker eten of een drankje doen, kan op diverse momenten bij ons Restaurant WOODZ*.

Vanuit Buitenplaats Beekhuizen ben je zo op het fietsroute knooppuntennetwerk en kun je bijvoorbeeld de Gelders Arcadië tocht maken of het rondje Posbank!

Boek nu ons Fietsarrangement Veluwe in september of oktober

- ✓ 4 overnachtingen in een Luxe Pod of Superior Pod
- ✓ Inclusief WOODZ tegoed van € 59,- (bijv. voor 2x een 3-gangendiner naar keuze)
- ✓ Inclusief magazine met de leukste fietsroutes
- ✓ Keuze uit losse fietsroutes op de receptie
- ✓ Aankomst op zondag of maandag tot 12 oktober

Je boekt dit arrangement al vanaf € 347,- voor 2 personen.

Ga naar www.buitenplaatsbeekhuizen.nl/arrangementen en reserveer je verblijf!

WOODZ
ETEN EN DRINKEN

Buitenplaats Beekhuizen – Bovenallee 1, Velp (Gelderland) – info@buitenplaatsbeekhuizen.nl – 026-2020365

*De actuele openingstijden van WOODZ vind je op onze website!

Jaarboek 2020

Colofon

Redactie Fenna Lenders, Nikki Femer, Maartje de Valk
Directeur Uitgever Alex M. Wiersma
Marketing & PR marketing@bcm.nl
Cartografie Peter de Vries
Vormgeving Marjanne Gielen, Fleur Heitling, Nicole Lennards
Druk PreVision, Eindhoven
Distributie Aldipress (Nederland) & Imapress (België)

Redactieadres

BCM MEDIA
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
Telefoon: 040-8447644
E-mail: toeractief@bcm.nl

Het Jaarboek is gemaakt in samenwerking met

DMO Holland Boven Amsterdam, Marketing Drenthe, Marketing Groningen, Marketing Oost, Merk Fryslân, Routebureau Utrecht, Visit Brabant, Visit Flevoland, Visit Zuid-Limburg

Advertenties

Media accountmanager Jeroen van der Linden, 040-8447633 of 06-86808803, jeroen.vanderlinden@bcm.nl
Sales support Sia Eltink, 040-8447667, support@bcm.nl

Abonnementenprijzen

Toeractief verschijnt 7 keer per jaar. Een los nummer kost € 8,99, een jaarabonnement bedraagt € 54,75. Abonnees buiten Nederland krijgen portokosten doorberekend. Bij betaling via acceptgiro wordt € 2,50 extra in rekening gebracht. Voor adreswijzigingen, vragen over betalingen en bezorging kun je contact opnemen met BCM abonnementenservice: abonnement@bcm.nl of 085-7600237 (lokaal tarief), maandag t/m vrijdag van 08.30-12.30 uur.

Abonnement afsluiten en opzeggen

Je kunt abonnee worden via abonnement@bcm.nl o.v.v. 'Toeractief', via www.toeractief.nl/abonneren of door te bellen met BCM abonnementenservice: 085-7600237 (lokaal tarief), dinsdag en vrijdag van 08.30-12.30 uur. Abonnementen kunnen twee maanden voor het einde van de abonnementsperiode schriftelijk worden opgezegd via abonnement@bcm.nl o.v.v. 'Toeractief' of per post: BCM Abonnementenservice, Postbus 1392, 5602 BJ, Eindhoven.

Aansprakelijkheid

Het *Jaarboek* wordt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kunnen de gegevens door onvoorziene omstandigheden wijzigen. BCM MEDIA aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele schade, ondervonden door of toegebracht aan gebruikers van het *Jaarboek*. Eventuele wijzigingen of andere opmerkingen vind je op www.toeractief.nl.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Provincies

- 4 Goede verhalen en stoere avonturen
Drenthe
- 10 Over dijken en door het waterland
Friesland
- 20 Eeuwenoud erfgoed en moderne architectuur
Flevoland
- 24 Van Vincent van Gogh tot de Zuiderwaterlinie
Noord-Brabant
- 30 Op zoek naar pronkjuwelen
Groningen
- 38 Ervaar het buitenlandgevoel
Limburg
- 42 Duinen, uitgestrekte polders en historische steden
Noord-Holland
- 48 Forten, vestigingen en kastelen langs de Nieuwe Hollandse Waterlinie
Utrecht
- 54 Op ontdekkingsstocht in onder andere de Weerribben-Wieden en de Sallandse Heuvelrug
Overijssel

En verder

- 18 Buitengewoon
- 36 Buitengewoon

FOTO DUTCHSCENERY/SHUTTERSTOCK.COM

Schrijf je in voor de nieuwsbrief op www.toeractief.nl en ontvang een keer in de maand het laatste nieuws in je mailbox.

Like ons op Facebook: www.facebook.com/Toeractief

Volg ons op Instagram: [Instagram.com/Toeractief](https://www.instagram.com/Toeractief)

Oerprovincie van Nederland

Drenthe

Wanneer het leven draait om overvolle agenda's en continue bereikbaarheid, is het soms tijd om de wereld om je heen even op pauze te zetten. Terug naar de basis en naar dat wat echt belangrijk is. Samen tijd doorbrengen. Fietsen door oerbossen of wandelen over eindeloze zandvlaktes. Goede verhalen en stoere avonturen. Dat is Drenthe, Oerprovincie van Nederland.

Fiets of wandel door de ongerepte natuur van Drenthe en er trekt allerlei moois aan je voorbij. Je komt door nationale parken, prachtige natuurgebieden, gezellige dorpjes en je ontdekt de mooiste historische plekjes. En met ruim 2100 kilometer fietspad en vele wandelpaden kun je in Drenthe alle kanten op: via routes die voor je zijn uitgestippeld op kaarten, apps, wegwijzers en knooppuntbordjes. Nergens vind je zo'n afwisselend landschap als in Drenthe. Bekijk de vele tips.

Fietsroutes

Weldadig rondje

Afstand: 36 kilometer

Duur: 2 uur

Hier vind je de route: www.drenthe.nl/weldadigronkje

Ontdek de wereld van de paupers in Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord

Deze prachtige fietstocht leidt je langs bijzondere monumenten in de voormalige Vrije Koloniën van Weldadigheid. Fiets door de natuur en ontdek het verhaal van de paupers, die in Drenthe een kans kregen op een beter bestaan. Een bijzondere geschiedenis, waarvan de sporen nog steeds zichtbaar zijn.

Je ontdekt een uniek stuk Nederlandse geschiedenis met een rijke historie, gelegen in Drenthe, Friesland en Overijssel. Omringd door drie schitterende nationale parken: het Drents-Friese Wold, Weerribben-Wieden en het Dwingelderveld. Start je tocht in Frederiksoord en neem de

tijd om te genieten van al het moois wat deze plaats te bieden heeft. Dit bijzondere dorp telt verschillende rijksmonumenten én monumentale panden. Je vervolgt je route waarbij je tussen Wilhelminaoord en Noordwolde Zuid bijzondere, historische objecten ziet, namelijk Rustoord I en II en de kolonieschool. Tot slot fiets je door een bosrijke omgeving weer terug naar Frederiksoord.

Wil je meer ontdekken over de wereld van de paupers of lekker een hapje eten? Pauzeer dan bij Eetcafé De Steen in Willemsoord. Laat je verrassen tijdens de Kolonie Experience: een virtual reality-ervaring van acht minuten.

Boom- en Beekdalroute

Afstand: 56 kilometer

Duur: 3 uur en 45 minuten

Hier vind je de route:

www.drenthe.nl/boomenbeekdalroute

Gevangenisdorp Veenhuizen: een bijzondere plek met een bijzonder verhaal

De Boom- en Beekdalroute brengt je in gevangenisdorp Veenhuizen. In de negentiende eeuw stichtte de Maatschappij van Weldadigheid een landbouwbedrijvende kolonie voor landlopers, bedelaars, weeskinderen en vondelingen. Benieuwd naar het verhaal achter dit pauperparadijs? Bezoek dan het Nationaal Gevangenis museum. Wanneer je in Veenhuizen bent, merk je meteen dat hier iets bijzonders is gebeurd. Het ziet er anders uit dan welke plek in Drenthe of Nederland dan ook. Statige lanen en prachtige koloniehuisen. Overal vind je de unieke historie van dit dorp terug.

Tijdens de fietstocht ervaar je niet alleen de geschiedenis van Veenhuizen. De tocht gaat verder. Je fietst langs hunebedden, fraaie dorpen en waant je terug in de tijd bij de havezaten en landgoederen rondom Paterswolde en Eelde. Stap onderweg ook regelmatig van de fiets af om te genieten van het uitzicht. Na een prachtige fietstocht kom je weer terug in Veenhuizen, bij Bierbrouwerij Maallust. Toe aan een verfrissende borrel? Les je dorst, ervaar de authentieke bieren en geniet van een stevige lunch en smakelijke lekkernijen!

Meer informatie over fietsen in Drenthe? Kijk op www.drenthe.nl/fietsen

TIP

Beklim de uitkijktoren Mensingebosch en kijk uit over het beekdal van het Lieversche Diep.

Pauperpad Arrangement

Een unieke belevingsroute die je langs markante plekken voert van de voormalige Koloniën van Weldadigheid.

Arrangement 2 overnachtingen in een tweepersoonskamer • 2 x ontbijt • 2 x diner • incl. routeapp, bagagevervoer en picknick voor onderweg • eigen fietsen mee • fietsen huren mogelijk tegen meerprijs **Prijs** € 220,- per persoon

Hotel Restaurant Bitter en Zoet

Hospitaallaan 16
9341 AH Veenhuizen
Tel: 0592-385002

De mooiste fietsvakantie van Nederland

Maak kennis met een uniek verhaal en overnacht in het voormalig Logement van de Maatschappij van Weldadigheid.

Arrangement 2 overnachtingen in een tweepersoonskamer • 2 x weldadig ontbijt voor 2 personen • weldadig welkomstpakket • diverse fietsroutes • eigen fietsen mee • fietsen huren mogelijk tegen meerprijs **Prijs** € 195,- voor 2 personen

Logement & Gasterij Frederiksoord

Maj van Swietenlaan 20,
8382 CG Frederiksoord
Tel: 0521-381500

Eigen fietsarrangement

Ontdek al fietsend de magie van hartje Midden-Drenthe en geniet daarna van een welverdiend drankje in de lounge.

Arrangement welkomstdrankje • 3 overnachtingen in een tweepersoonskamer • 3 x uitgebreid ontbijtbuffet • 3 x een wisselend 3-gangen menu • ANWB fietsroute • knooppuntenkaart Drenthe • eigen fietsen mee • fietsen huren mogelijk tegen meerprijs **Prijs** € 163,- per persoon

Abdij de Westerburcht ****

Hoofdstraat 7
9431 AB Westerbork
Tel: 0593-331238

Reestdal Arrangement

Fiets langs de meest bijzondere plekjes van het Reestdal én langs de vijf verhalenpalen. Ontdek een eeuwenoud beekdal.

Arrangement 2 overnachtingen voor 2 personen • incl. fietsroutes en meeneelunch voor 2 personen • eigen fietsen mee • fietsen huren mogelijk tegen meerprijs **Prijs** € 180,- voor 2 personen

B&B Drentse Krent

Veeningen 29
7924 PH Veeningen
Tel: + 316 3650 7531

Wist je dat het Dwingelderveld het grootste aaneengesloten natte heidegebied van West-Europa is?

Zuider Kluftroute

Afstand: 19 kilometer

Duur: 3 uur en 45 minuten

Hier vind je de route:

www.drenthe.nl/zuiderkluftroute

Wandelroutes

Bijvoetpad - Hondsrug

Afstand: 13,5 kilometer

Duur: 2 uur en 45 minuten

Hier vind je de route: www.drenthe.nl/bijvoetpad

Volg het spoor van de hunebedbouwers rondom Borger

Borger is het startpunt van een mooie wandeling langs zes hunebedden. Drentser kan het niet. Loop eerst nog even over de Hoofdstraat voor een lekker kopje koffie of thee en je bent klaar om te starten.

Bij de start van de wandeling loop je bijna tegen het grootste hunebed van Nederland aan. Hoe bijzonder is het dat zo'n vijfduizend jaar geleden mensen in staat waren om met zulke grote keien op deze manier een graf te bouwen. Je vervolgt je route: op naar de volgende vijf hunebedden. Al snel laat je Borger achter je en wandel je langs boerderijen en tussen de weilanden. Dan weer heb je een weids uitzicht en het vol-

gende moment geniet je van een stukje bos op je route. Onderweg naar het dorp Drouwen kom je eerst een drieling van hunebedden tegen. Je loopt verder langs het zandpad, waar in de schaduw van de bomen nog twee hunebedden dicht bij elkaar liggen.

De wandelroute loopt ook door Bronneger waar – volgens een oude legende – ooit een hoogbeschaafde stad heeft gelegen. Deze stad was gebouwd door reuzen en werd later door mensen bewoond. Na Bronneger loop je terug naar Borger, de 'hunebedhoofdstad' van Nederland.

TIP

Combineer deze route met een bezoek aan het Hunebedcentrum in Borger. Dit is dé plek om van alles over de hunebedden in Nederland te weten te komen.

Kilometerslang wandelplezier rondom Beilen in het hart van Drenthe

In Beilen kun je de veters nog eens goed strikken voor de Zuider Kluftroute. Aan afwisseling geen gebrek. Open velden, prachtige vergezichten, zandverstuivingen, hei en bos. Dat het hart van Drenthe veel te bieden heeft voor wandelaars wordt je kilometer na kilometer steeds duidelijker.

Je bent nog fris en je hebt er stevig de pas in. Je wandelt tussen de huizen van Beilen door. Al snel zie je steeds meer groen en verlaat je het dorp. De eerste verwondering over het natuurschoon begint in het Ter Horsterzand. Te midden van de bossen doemen de prachtige zandverstuivingen voor je op en loop je langs een lieflijk ven. Vervolgens ga je verder naar het Dwingelderveld, één van de drie nationale parken van Drenthe. Dit is een uitgelezen moment om een bankje op te zoeken, uit te rusten en te genieten van het uitzicht en de geluiden om je heen. Hoor je de vogels? Het geruis van de wind in de bomen? Of misschien hoor je wel helemaal niks behalve weldadige stilte.

Na de rustpauze kun je weer verder richting Spier en verlaat je het Dwingelderveld. Je wandelt afwisselend tussen de graslanden en bossen terug naar Beilen om daar na te genieten van een heerlijke wandeltocht.

Wandel jij met ons mee?

Wandelevenementen 2020

25 & 26 januari
Egmond Wandel Marathon

22 februari
Zandvoort Light Walk

28 maart
30 van Zandvoort

26 april
Cruyff Legacy 14K Walk

21 mei
Oer-IJ Expeditie

17 t/m 20 juni
Plus Wandel4daagse Alkmaar

22 & 23 augustus
Soester Wandelweekend

19 september
Dam tot Dam Wandeltocht

17 oktober
Amsterdam City Walk

28 november
Fjoertoer Egmond

Bekijk alle wandelevenementen en de voordelen
van ons lidmaatschap op lechampion.nl

le Champion

Of fiets jij met ons mee?

Fietsevenementen 2020

11 januari
Egmond-Pier-Egmond

29 maart
Omloop van Zandvoort

25 april
Ronde van Noord-Holland

2 t/m 5 mei
Fiets4Daagse Hoorn

1 t/m 4 juli
Fiets4Daagse Alkmaar

12 juli
Ronde van de Westfriese Omringdijk

8 augustus
LBL Ardennen Classic

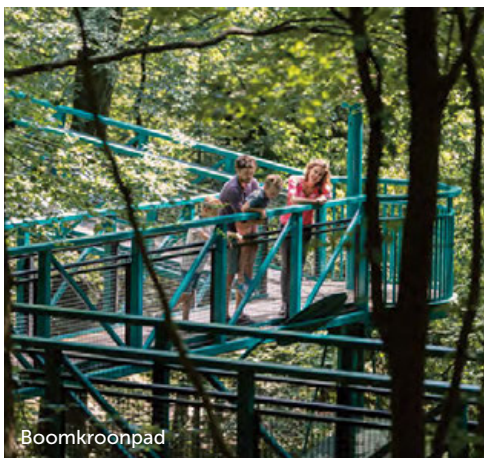
augustus
Bauke Mollema Tocht

20 september
Dam tot Dam FietsClassic

Bekijk alle fietsevenementen en de voordelen
van ons lidmaatschap op lechampion.nl

le Champion

Boomkroonpad

Zeker doen in de Drentse natuur:

- Wandel de nacht in bij het donkerste stukje vaste land van Nederland, in het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Op een onbewolkte avond zijn hier wel 2900 sterren te zien.
- Maak een praatje met de schaapsherder en breng een bezoek aan de grootste schaapskooi van Nederland. Deze schaapskooi in Bargerveen is in 2018 geopend door koning Willem-Alexander en biedt onderdak aan maar liefst duizend schapen en honderd koeien.
- Geen hoogtevrees? Wandel dan op grote hoogte tussen de toppen van de bomen op het Boomkroonpad in Drouwen.
- Overnacht in een luxe boomhut. Midden in de natuur en letterlijk op een toplocatie!

Benieuwd wat je nog meer kunt ontdekken in de Oerprovincie van Nederland? Kijk op www.drenthe.nl/natuur

Alles net even anders

Friesland

Een eigen taal, eigzinnige mensen en eigenaardig veel landschappen. Friezen doen alles nét even anders. Voor de rest van Nederland zijn hun fratsen soms maar moeilijk te begrijpen, omdat ze dingen nu eenmaal op hun eigen manier doen. Maar geef hen even en ze laten je zien hoe leuk het is om te leven als een Fries. Alles gaat hier bijna hetzelfde als in de rest van Nederland, alleen net wat logischer, gemoedelijker en langzamer. Maar ook wat vrijer. Iets dat de provincie uniek maakt.

"*Ouwedyksters* zijn veel vrijer dan de mensen uit de dorpen, ongebondener. Wat wil je, ze hebben voor en achter een onbeperkt uitzicht. Het is leven en laten leven."

ALDERS CUPERUS (STREEKHISTORICUS EN GEBOREN OP DE OUEBILDTDIJK)

Op de dijken

Langste straat van Nederland

Voor wie niet verdwalen wil: in het Noorden van de provincie ligt de langste straat van Nederland: de Oudebildtdijk. Geen routekaarten of gps nodig, gewoon rechtdoor blijven gaan en de markante dijk met zijn typische dijkhuisjes in je opnemen. Heb je toch een oriëntatiepunt nodig in de omgeving van uitgestrekte horizonten en imposante wolkenluchten? De huisnummers lopen van 1 t/m 1229. Aan deze kust ligt een wereld aan eenvoudige verwondering en een dijk van een verhaal op je te wachten. De Oudebildtdijk is een opmerkelijke streek met een eigen karakter. Het is de eerste zeedijk die werd aangelegd, ergens in 1200, als zomerdijk. Later, in 1505, werd deze opgehoogd door Zuid-Hollanders en Brabanders die samenwerkten met Friese arbeiders. Hierdoor ontstond de streektaal het Bildts, als Friese mengtaal. De Oudebildtdijk zwichtte slechts een keer. Tijdens de Allerheiligenvloed van 1 november 1570 won het water. Er verdronken toen 3181 mensen in Friesland. Nadat in 1600 enkele kilometers noordelijker de Nieuwe Bildtdijk tot stand kwam, werd de oude dijk een slaperdijk en begon de ontwikkeling tot bijzondere woonbuurt. Het is de langste, ononderbroken woonnederzetting van Nederland geworden van zo'n twaalf kilometer lang. Als je daar het dorp Westhoek bij rekent, kom je op veertien kilometer.

Bijzondere bouwstijlen en bewoners

De lange dijk en omliggende streek hebben een opmerkelijke structuur. Tegen de buitendijkse noordzijde liggen de knusse arbeiderswoningen. Ze zijn, om de bewoners te beschermen tegen overstromingen, zo hoog mogelijk tegen de dijk opgebouwd. Aan de binnendijkse zuidzijde, achter de dijksloot, liggen de monumentale boerderijen ogenschijnlijk te dutten. Deze zijn gebouwd in de typisch Bildtse winkelhaakstijl. Al eeuwen voelen kunstenaars zich aangetrokken tot dit weidse landschap. Ook nu laten kunstenaars zich nog steeds inspireren door de natuur en cultuurhistorische waarde van de omgeving. Langs de Oudebildtdijk vind je vele kleine en lokale galerieën. In bijna ieder dorp op het voormalige Bildt vind je wel een 'sneuphok' of 'snuffelschuur'. Zo ook op de Oudebildtdijk. Je loopt gewoon over het erf of door de tuin van de gastvrije eigenaren naar binnen.

Typisch Fries

- Grutto's en kievitten
- Berenburg en oranjekoek
- Paarden en koeien
- Fierljeppen en kaatsen
- Staten en stinzen
- De eigen taal

FOTO HANS MENNINGA

FRIESLAND STYLE

MAXIMALE SCORE

Met vijf sterren is Friesland opnieuw gekozen als beste fietsregio van Nederland. We hebben juweeltjes van routes, bijvoorbeeld langs de elf steden met ieder een eigen fontein ontworpen door internationaal geroemde kunstenaars. Lonely Planet zette Friesland in hun top 3 'Best in Europe' als schatkamer van onontdekte plekjes, daar hebben we nu eenmaal de ruimte voor. Je kan in 1 week door 9 verschillende landschappen fietsen, wandelen, varen, hardlopen, steppen of desnoods hinkelen. Opscheppen is alleen niet zo karakteristiek voor de Friezen, dat laten we liever aan anderen over. Kom dus zelf Friesland ontdekken. Oant sjen, tot gauw!

www.friesland.nl/actief

Waterland

Watertrappelen

Beekjes, rivieren, meren, vaarten, plassen, baggersloten en singels. De Friezen kennen meer woorden voor water dan voor brood. Logisch, ze hebben er al eeuwen mee te maken. Niet alleen omgeven door de Waddenzee en het IJsselmeer, maar ook doorregen van meren en vaarten. Het is dan ook niet voor niets dat menig bootliefhebber Zuidwest-Friesland op zijn duimpje kent. Maar wist je dat je dit gebied ook perfect op de fiets kan ontdekken? Gegarandeerd dat je de zeiltjes ziet die door het gras lijken te varen. Onze tip fietsroute 'Wetter', dat is het Friese woord voor water. Je start bij de VVV in Joure, waar je de route en een fietsknooppuntkaart kunt ophalen. Daar gun je jezelf meteen de tijd om een dampend kopje échte Douwe Egberts-koffie in het museumcafé van Museum Joure te nuttigen. Het is namelijk precies de plek waar Egbert Douwes, de grondlegger van het koffiemark, in 1753 zijn winkeltje begon. En als we het dan toch over gemalen bonen hebben: langs de route door de waterrijke omgeving vind je diverse molens en indrukwekkende bezienswaardigheden.

Molens en gemalen

Onderweg fiets je langs een van de Friese meren: de Langweerder Wielen met zijn Sweachmermolen. De enige polder- en roggemolen in Nederland. Vandaag de dag kun je erin overnachten, weer eens wat anders dan een B&B of een hotel. Je komt ook langs het allerkleinste Elfstedenstadje: Sloten. Het perfecte moment om af te stappen en op ontdekkingstocht te gaan in deze ministad. Op elke vrijdagavond in de zomer hoor je het kanongebulder in de vestingstad. Je kan het zelfs voelen! Een bezoek aan het Woudage-maal in Lemmer is een must. Dit is het grootste stoomgemaal ooit gebouwd en behoort tot het Unesco-werelderfgoed. Wanneer je echt geluk hebt, zie je het gemaal in werking. Twee keer per jaar wordt het gemaal op stoom gebracht en zie je de kracht van water, vuur en de pompende machines. Maar ook als de waterstand hoog is, wordt het ingezet om ervoor te zorgen dat je in Friesland droge voeten houdt. Tenslotte is niet iedereen dol op waterfietsen.

Nog meer om te ontdekken

- **Vier Nationale Parken met een eigen karakter**

Lauwersmeer: tussen zoet en zout water en Dark Sky Park
Alde Feanen: 'veentastisch' natuurgebied voor vogelliefhebbers
Drents Friese Woud: historisch landschap met bos en hei
Schiermonnikoog: een van de waddeneilanden waar je zo doorheen wandelt

- **Elfsteden om te verzamelen**

Of je hem nu fietst, wandelt, vaart, supt, schaatst of zwemt: de Elfstedentocht moet je gedaan hebben. Elke stad is uniek en heeft sinds 2018 een eigen fontein ontworpen door een internationale kunstenaar. Welke is jouw favoriet?

- **Vijfsterrenprovincie op je bucketlist**

Friesland is wederom 'Fietsprovincie van het Jaar'. Of je het daar nu mee eens bent of niet, we dagen je uit om de plekjes te ontdekken die nog niemand kent. Ze zijn er, vraag maar aan de *Lonely Planet* of de *New York Times* wat ze van Friesland vinden.

- **Vier eilanden en een Waddenzee**

De Waddeneilanden zijn een internationale hotspot, maar ook het Unesco-erfgoed de Waddenzee met zijn zilte kust en prachtig wad krijgt meer bekendheid. Dit buitenaards mooi gebied is een mekka van rust met een ongekend weids uitzicht.

- **Negen verschillende landschappen**

Voor ieder wat wils: dijken, bos, veen, hei, weide, wad, meren, terpen en coulissen. Ieder met zijn eigen natuur en historie en vooral ook een eigen beleving. Zo is het mogelijk om in één wandeling minstens drie landschappen te zien.

VELUWE OUTDOOR TOTAAL CONCEPT

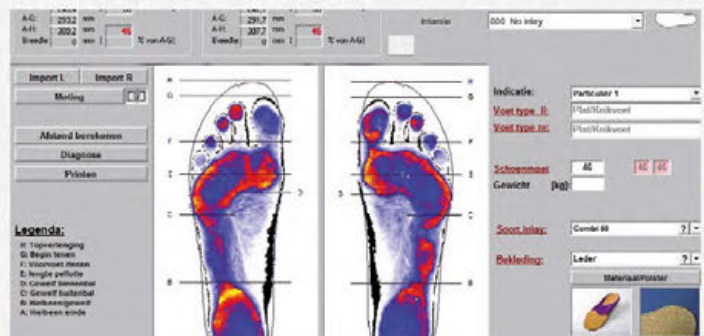
VOOR AL UW WANDELINGEN

WANDELLEN ZONDER BLAREN EN/OF (PIJN)KLACHTEN

Bijna altijd worden blaren en pijnklachten veroorzaakt door verkeerde schoenen of een verkeerde stand van de voet in de schoen. Kom langs met uw oude schoenen voor een gratis scan en advies. Door het maken van een digitale voetscan wordt de lengte en breedte gezien van uw voet. Ook is te zien waar drukpunten zijn. Het juiste schoenadvies is afhankelijk van de gemaakte scan én waar u gaat wandelen. De stand van uw voeten, die ook op de scan te zien is, kan leiden tot knie, heup en rugklachten. Hiervoor bieden wij de mogelijkheid tot het op maat laten maken van steunzolen. Op maat gemaakte steunzolen kunnen ervoor zorgen dat deze klachten vaak verminderen en soms zelfs geheel verdwijnen. Voor de steunzolen maken wij gebruik van verschillende hardheden materiaal. De zolen worden computergestuurd gefreesd waardoor de zolen tot in detail correct zijn. Met hielspoor, beenlengte verschil, diabetes, artrose enz. houden wij natuurlijk ook rekening. Tevens maken wij aangepaste zolen voor verschillende sporten. Vergoeding van de steunzolen is afhankelijk van uw ziektekostenverzekering.

VOETSCAN

AFDRUK SCAN

KEUS UIT MEER DAN 125 MODELLEN
WANDELSCHOENEN

VELUWE OUTDOOR

STATIONSPLAAN 41A, 8071 CL NUNSPEET, 0341270847
WWW.BREDEWANDELSCHOENEN.NL

“Ik besluit een rondje te gaan lanterfanten. Na 6 kilometer zit mijn tochtje er jammer genoeg op. Wat heb ik veel gezien!”

BRECHTJE VAN WANDELBLOG WANDELVROUW

Onthaasten

De zeven bossen van Beetsterzwaag

Meestal denk je bij Friesland aan uitgestrekte vergezichten, maar wist je dat er ook een ander Friesland is? In het zuidoosten van de provincie wisselt het stereotype landschap af met bossen, heide, beekdalen en zandverstuivingen. Hier kom je helemaal tot rust. Het gebied rondom het dorp Beetsterzwaag bijvoorbeeld telt meer bomen dan inwoners. De kans is dus groot dat je daar geen mens tegenkomt. Het statige dorp is omringd door maar liefst zeven bossen. In de achttiende- en negentiende eeuw plantten de adellijke landgoedeigenaren de bomen voor houtkap en voor hun eigen genoeg. Vandaag de dag plukt iedereen hier al wandelend de vruchten van.

Lanterfanten

Lanterfanten is een veredelde vorm van onthaasten. Bewust en doelgericht nietsdoen ter ontspanning is eenvoudig in de zeven bossen rondom Beetsterzwaag. Zo is de beeldenroute een echte aanrader: houtsnijwerken in veertien beuken en eiken beelden Friese volksverhalen uit. De wandelroute is ruim 3,5 kilometer lang en start bij Hotel Restaurant Het Witte Huis in het nabijgelegen dorpje Olteterp. En zo zijn er meer routes en paadjes die door dit gebied lopen. Voor de avonturiers die van ontdekken houden is dit gebied ook prachtig om zonder route of doel te gaan wandelen of fietsen. Er zijn talloze bezienswaardigheden en landhuizen te bezoeken en je komt unieke plekjes tegen waar je even wat kunt eten of drinken.

Smûk

Coulistelandschap

Smûk is een Fries woord dat moeilijk te vertalen is. Het staat voor knus en gezellig, maar het betekent ook ‘uit de wind’ of ‘in de schaduw zijn’. Tussen Leeuwarden, Dokkum en Drachten liggen de Noordelijke Friese Wouden. De naam is ietwat misleidend, want het woud zie je inmiddels niet meer. Het landschap bestaat uit kleinschalig boerenland met opvallend kleine percelen, omzoomd door houtwallen en elzensingels die bewoond worden door een rijke flora en fauna. Het is in Europa een van de weinige gebieden waar het coulisselandschap intact is gebleven en daardoor aangewezen is als Nationaal Landschap. Het Streekpad is een langeafstandsroute door dit gebied en staat in de top vijf van ‘Wandelroutes van het Jaar 2019’. Je loopt door het boerenland met de kenmerkende singels en wallen. Je passeert de staten die enkele adellijke families in bezit hadden, zoals Stania State in Oentsjerk en Fogelsanghstate in Veenklooster, waar de bekende architect Roodbaard tuinen voor ontwierp en aanlegde. Maar ook door natte natuurgebieden als de Houtwiel en het Nationaal Park De Alde Feanen. Dit landschap is weer ontstaan door veenwinning en tegenwoordig een mekka voor menig vogelliefhebber. Veengrond is pikzwart en nog steeds vruchtbaar, je voelt de grond deinen onder je voeten als je flink stampet.

Woudvolk

Een oplettend oog ziet ook de keerzijde van de rijkdom. De restanten van de bittere armoede van de veenarbeiders uit de negentiende eeuw, de stoelmatters en losse arbeiders. *Wâldfolk* (woudvolk) werden zij genoemd. Hun handel bevond zich soms op het randje van de wet. En soms er net een beetje overheen. Die vrijheid zie je terug in de minishops op de opritten en in de voortuinen langs te weg met diverse koopwaar. Langeafstandsroute ‘Streekpad’ is het hele jaar door open. De wandelgids *Streekpad Noardlike Fryske Wâlden* is verkrijgbaar via Wandelnet of bij informatiepunten in het gebied.

Wandelen in de

Wandelparadijs met veel gezichten

Immense bossen, heuvels met uitzichtpunten en valleien met snelstromende rivieren: in de Ardennen vind je het ideale decor voor een wandelvakantie. In deze streek is niet alleen het wandelen aangenaam. Ook na een tocht kun je ontspannen op het terras van een café met Belgische bieren. Of je geniet in de restaurants van de specialiteiten van de chef. Letterlijk alle ingrediënten zijn aanwezig voor een aangenaam verblijf.

Puur natuur

De grootste aantrekkingskracht heeft de natuur, die in de Ardennen nog alle ruimte heeft. Het resultaat is een streek met een gevarieerde flora en fauna. Het gebied Famenne Ardenne werd door Unesco uitgeroepen tot Global Geopark: landschappen en geologisch erfgoed van wereldniveau. Niet alleen boven de grond, maar ook de grotten in de Ardennen zijn fenomenaal.

Historische steden en dorpen

Bekende steden en dorpen zoals Spa, Durbuy, Dinant, Bouillon en Bastogne zijn voor veel Nederlanders het vertrekpunt om te wandelen. Iedere plaats vertelt zijn

eigen geschiedenis, zoals de Thermen van Spa, de kruisvaarders van Bouillon en de slag om de Ardennen bij Bastogne. Ook een bezoek aan de eeuwenoude kastelen met weelderige tuinen is een aanrader.

Uitzichtpunten

Op tientallen plekken in de Ardennen kijk je uit op het heuvelslandschap met bossen, rotsformaties en rivieren zoals de Semois, de Lesse en de Ourthe. De uitzichtpunten in de Ardennen laten je ervaren hoe mooi deze streek is. Ontdek tijdens een tussenstop of picknick de vergezichten zoals de Tombeau de Géant bij Bouillon, het Belvédère van Han-sur-Lesse en de rotswand van Le Hérou bij Nadrin.

Ardennen

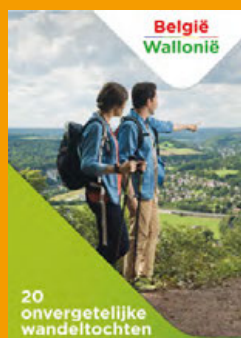

Markten en brocantes

Veel vakantiegangers bezoeken tijdens hun vakantie de markten in de omgeving. In de Ardennen zijn uiteenlopende week- en rommelmarkten met lokale producten, kunst, kleding, groente en fruit. Zo vindt iedere zondag La Batte plaats in Luik aan de Maas en de brocante in Bomal-sur-Ourthe. De markt in Temploux in augustus is de grootste markt van België met meer dan 1500 exposanten.

Vakantie in de Ardennen

Het aanbod van verblijfsmogelijkheden in de Ardennen is buitengewoon veelzijdig. Je hebt de keuze uit kleinschalige gites en bed and breakfasts. Er zijn familiehotels, maar ook bungalowparken en hotels van bekende ketens. Populair zijn ook de grote vakantiehuizen, groepsaccommodaties en campings. Er is voor elk wat wils.

Wandeltips en inspiratie

Voor informatie over wandelgebieden en -tochten, inclusief overnachtingsmogelijkheden kijk je op:

www.walloniebelgietoerisme.be/wandelen

Hier kun je volop inspiratie opdoen voor een week-endje weg of langere vakantie naar de Ardennen. De Ardennen zijn eenvoudig te bereiken, vanaf Utrecht rijd je na 200 km door het heuvelachtige landschap van de Ardennen. Een wandelgebied dichtbij huis, maar heel anders dan Nederland.

Wist je dat er meer fietsen dan mensen zijn in Nederland? Van alle landen in de wereld gebruiken wij de fiets het vaakst als vervoersmiddel. Het begon in de jaren vijftig: de overheid legde de eerste fietspaden aan na een reeks van ongelukken met de tweewielers. Niet alleen de weg, maar ook de fiets zelf werd steeds veiliger. Nu nog het rijgedrag van fietsers. Daar had de voorzitter van de ANWB in 1886 goed advies voor: "Rijdt geen mensen ondersteboven, maak geen oude heeren zenuwachtig, vlieg niet als dwazen over de trottoirs."

Fietsen als vorm van rebellie

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was fietsen zelfs een kleine vorm van verzet. De Duitsers sloten wegen af, maar iedereen fietste er gewoon langs. In de vrouwenemancipatie speelt de fiets ook een grote rol. Zij konden zonder hulp overal naartoe toen de huidige omafiets werd uitgevonden. Er waren zelfs knippatronen voor vrouwen zodat ze fietskleding konden maken die praktisch, maar toch ook fatsoenlijk was.

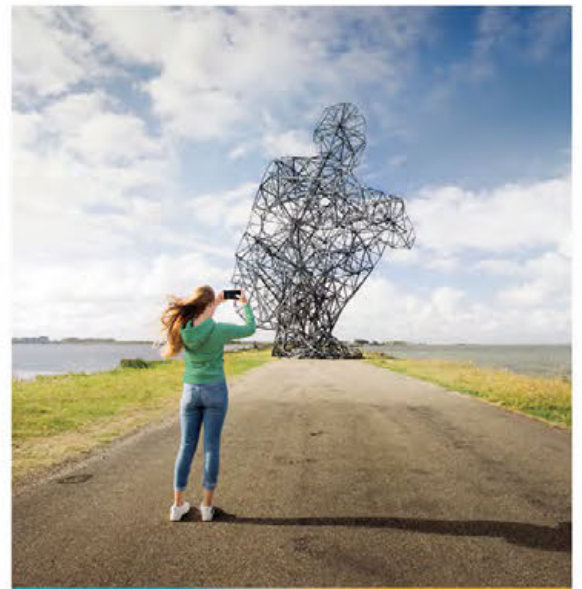

KOM FLEVOLAND ONTDEKKEN VIA TOERISTISCHE OVERSTAP PUNTEN!

EEN PRIMA STARTPUNT VAN JE
FIETS- OF WANDELTOCHT

Een Toeristisch Overstap Punt (TOP) is een knooppunt waar meerdere fiets- en wandelroutes starten en samenkomen. Je vindt TOP's door heel Flevoland. Een TOP is goed bereikbaar per auto en beschikt over voldoende parkeergelegenheid. Het is dus een perfect startpunt van je fiets- of wandeltocht. Zo ontdek je heel gemakkelijk de mooiste plekken van Flevoland. De TOP's in Flevoland zijn herkenbaar aan de cortenstalen infozuil van bijna 3 meter hoogte.

Waar vind je nog een gebied waar je kilometers kunt fietsen zonder iemand tegen te komen. Over dijken, door bossen en langs uitgestrekte akkers. Vergeet onderweg niet om je heen te kijken. Naar prachtige vergezichten en weidse wateren. Ontdek eeuwenoud erfgoed. En moderne architectuur. In Flevoland kun je heerlijk wandelen en fietsen.

Een goede start: TOP

Flevoland

Waar vind je nog een gebied waar je kilometers kunt fietsen en wandelen zonder iemand tegen te komen? Over dijken, door bossen en langs uitgestrekte akkers. Vergeet onderweg niet om je heen te kijken naar prachtige vergezichten en weidse wateren. Ontdek eeuwenoud erfgoed, maar ook moderne architectuur. In Flevoland kun je heerlijk fietsen en wandelen. Helemaal omdat er dertien Toeristisch Overstap Punten (TOP's) zijn ontwikkeld, verspreid over heel Flevoland.

FOTO VISIT FLEVOLAND

Nationaal Park Nieuw Land

Een Toeristisch Overstap Punt (TOP) is een knooppunt waar altijd meerdere fiets- en wandelroutes starten. Een TOP is goed bereikbaar per auto, beschikt over voldoende parkeergelegenheid en heeft diverse voorzieningen. Het is dus het perfecte startpunt van je fiets- of wandeltocht. De routes die er starten gaan langs bezienswaardigheden, natuurgebieden, dorpjes en steden. Ook zijn er genoeg plekken op de routes om te stoppen voor een hapje en een drankje. De TOP's in Flevoland zijn herkenbaar aan de cortenstalen infozuil van bijna drie meter hoogte. Zo ontdek je heel gemakkelijk de mooiste plekken van deze provincie.

Waterloopbos: wereldse waterwerken nagebouwd op schaal

Dat Nederland wereldwijd bekendstaat als waterland komt door het onderzoek dat men in het verleden in het Waterloopbos in Marknesse deed. Nergens anders vind je een bos vol met verborgen overblijfselen van 35 waterloopkundige schaalmodellen. De oliehaven van Libië, de haven van Rotterdam en de Deltawerken: ze zijn allemaal getest op deze waterrijke plek in de Noordoostpolder. Inmiddels wordt er al decennialang niet meer getest en zijn de modellen op veel plekken helemaal overwoekerd door de natuur. Een uniek bos door de wisselwerking van natuur en techniek.

TOP Waterloopbos: Voorsterweg 34, Marknesse.

Horsterwold, het grootste aaneengesloten loofbos van Nederland

Een van de meest bijzondere bossen van Flevoland is het Horsterwold in Zeewolde. Het grootste aaneengesloten loofbos van Nederland. Je bent heel dicht bij de drukbevolkte randstad en toch kun je hier nog echt van de rust en ruimte genieten. Je wandelt tussen torenhoge populieren, varens, mossen en slingerplanten. Je deelt het bos met reeën, damherten, vossen en vogels. En misschien kom je een grote kudde wilde koniks tegen.

TOP Horsterwold: Groenewoudseweg 71, Zeewolde.

Nationaal Park Nieuw Land

Nationaal Park Nieuw Land is het grootste *man-made* natuurpark ter wereld. Het gebied van 29.000 hectare zou nooit hebben bestaan zonder de inpoldering van Flevoland. Nationaal Park Nieuw Land bestaat uit de gebieden Oostvaardersplassen, Lepeelaarplassen, Marker Wadden en het Markermeer. Het is een waar vogelparadijs. De gebieden vormen samen het jongste nationaal park van Nederland op de bodem van de voormalige Zuiderzee, zo'n vier meter onder zeeniveau.

TOP Oostvaardersplassen Almere: Oostvaardersbosplaats 1, Almere.
TOP Lelystad: Kitsweg 1, Lelystad.

Werelderfgoed Schokland is eiland op het droge

Midden in Noordoostpolder ligt het voormalige eiland Schokland. Een archeologisch gebied vol bodemschatten. Een plek waar eeuwenlang mensen woonden, altijd in strijd met het water. Het is nu honderdvijftig jaar geleden dat het dichtbevolkte eiland werd ontruimd vanwege de aanhoudende stormvloed. Toen de Noordoostpolder werd drooggelegd, werd Schokland 'een eiland op het droge'. Wereldwijd wordt Schokland nu gezien als symbool van de Nederlandse strijd tegen het water.

TOP Schokland: Middelbuurt 3, Schokland.

Ginkies op Urk

Urk is een levendig en karakteristiek vissersdorp, waar het authentieke eilandgevoel beleefd kan worden. Je hoort er nog altijd het Urker dialect en je kunt er heerlijk wandelen door oude steegjes – *ginkies* – en straatjes. En wie Urk zegt, zegt vis. Geniet in de gezellige haven dan ook van heerlijk gerookte IJsselmeerpaling of een ander vers visje.

TOP Urk: Burgemeester J. Schipperkade, Urk.

Kuinderbos: bos op zilte zeebodem

In het oudste bos van Flevoland wemelt het van de bijzondere planten, paddenstoelen, vlinders, roofvogels en roofdieren als de boommarter. Het Kuinderbos verloochent zijn afkomst niet. Doordat het bos op de bodem van de zoute Zuiderzee werd aangeplant, vind je nog steeds schelpenresten tussen de bomen.

En overal in het gebied kom je het verleden tegen. Zoals de restanten van de Kuinderburcht en van de oude haven die dateert uit de middeleeuwen, toen Kuinre een florierende handelsplaats was. Of de meetstoelen die herinneren aan de periode van de drooglegging, toen het gebied in kaart moest worden gebracht.

TOP Kuinderbos: Hopweg 2b, Luttelgeest.

Almeerderhout

Het Almeerderhout is het grootste bos van Almere. In dit bos vertoeven onder andere de havik en buizerd. Reeën verschuilen zich in de weelderige begroeiing. Het Almeerderhout is de verzamelnaam van het Waterlandse Bos, het Cirkelbos en het Kathedralenbos. In het Waterlandse Bos ligt Stadslandgoed De Kempphaan, het Cirkelbos herken je aan de cirkels van boomsoorten die worden omlijst door beukenlanen. Het Kathedralenbos is vernoemd naar het landschapskunstwerk De Groen Kathedraal. Een kunstwerk van gras en bomen in de exacte vorm van de beroemde kathedraal van het Franse Reims.

TOP De Kempphaan: Kempphaanpad 4, Almere.

Harderbos

Het Harderbos in Dronten is een van de meest gevarieerde en volwassen natuurgebieden van Flevoland. In 1968 zijn hier de eerste populierenbossen aangelegd. Oorspronkelijk was het Harderbos een saai productiebos. Maar omdat dood hout bleef liggen en andere bomen de ruimte kregen en spontaan wortel schoten, wordt de natuur hier steeds mooier, afwisselender en groter. En door de vruchtbare kleigrond gaat dit in een razendsnel tempo.

TOP Harderbos: Strandweg 1, Biddinghuizen.

Schokland

Suggesties voor bijzondere routes:

- Fietsroute 'Polderoute Dronten'. Deze route voert je langs de kust van de Randmeren, het Harderbos en de strakke polder van Dronten. **Start: TOP Harderbos.**
- Fietsroute 'Lelystad Mooiste'. Deze route neemt je mee langs prachtige natuurgebieden en de highlights van Lelystad, zoals Werkeiland, het Bataviakwartier en Natuurpark Lelystad. **Start: TOP Lelystad.**
- Natuur- en architectuurfietsroute 'Oostvaardersplassen'. Deze route brengt je bij de bijzondere architectuur van Almere. Je fiets ook langs unieke natuurgebieden als de Lepelaar- en Oostvaardersplassen. **Start: TOP Oostvaardersplassen Almere.**
- Wandelroute 'Wonder van Urk'. Wandelroute over het voormalig bewoonde en onbewoonde deel van het eiland Urk. **Start: TOP Urk.**
- Fietsroute 'Van Eiland tot Terp'. Tijdens deze route fiets je van het voormalige eiland Schokland naar de terp van Oud Kraggenburg. **Start: TOP Schokland.**
- Fietsroute 'Horsterwold'. Prachtige route door het Horsterwold in Zeewolde. **Start: TOP Camping de Parel.**

Randmeren: het grootste ononderbroken vaargebied van Nederland

De Randmeren liggen aan de oostkant van Flevoland. Met ruim 90.000 hectare water is het het grootste ononderbroken vaargebied van Nederland. Ze zijn gemaakt na de inpoldering van het IJsselmeer. Je kunt langs de oevers en de dijken heerlijk wandelen en fietsen. Langs de vele strandjes, dorpjes, strandpaviljoens en jachthavens.

TOP Bremerbaai: Bremerbaaiweg 6, Biddinghuizen.

TOP Spijkstrand: Bremerbergdijk 10, Biddinghuizen.

TOP Woldstrand: Strandweg 165, Zeewolde.

TOP Eemhof: Slingerweg 7c, Zeewolde.

Randmeren Dronten Zeewolde

Meer info

Kijk voor meer informatie over de TOP's in Flevoland met daarbij alle routes die er starten op www.visitflevoland.nl/tops

Fiets en wandel bijzondere themaroutes

Noord-Brabant

In het zuiden van ons land kun je diverse bijzondere, nieuwe themaroutes fietsen en wandelen. De routes voeren door prachtige natuur en vertellen verhalen uit het heden en verleden. Over Vincent van Gogh, Noord-Brabant tijdens de Tweede Wereldoorlog en de eeuwenoude Zuiderwaterlinie.

Laat je meevoeren en verwonderen door de vier mooiste themaroutes van deze provincie.

Van Gogh-fietsroute, Helvoirt

Liberation Route Brabant, Kamp Vught

Liberation Route Brabant

Zelden komen oorlogsverhalen zo dichtbij als met de Liberation Route Brabant. Deze fietsroute, gelanceerd in september 2019, vertelt het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding van Noord-Brabant. De fietsroute bestaat uit acht rondes van circa veertig kilometer en voert langs historische locaties, erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog, musea en luisterplekken. Oorlogsverhalen spelen een belangrijke rol in de Liberation Route Brabant. De fietsroute komt langs in totaal 59 luisterplekken waar je een hoorspel kunt beluisteren over de belevenissen van personen in de oorlog. Voor nog meer beleving kun je de route fietsen met de Living History AR-app van het project Brabant Remembers. Deze laat persoonlijke, levensveranderende Noord-Brabantse oorlogsverhalen zien op diverse locaties langs de fietsroutes. De app werkt met locationbased augmented reality, dezelfde techniek als achter games als Pokémon Go. De AR-producties beschikken over 360 graden-video's waardoor je het verhaal beleeft op de plek waar het daadwerkelijk gebeurd is.

Fietsbrug

Elke fietsronde van de Liberation Route Brabant heeft zijn eigen thema. In Bergen op Zoom gaat het bijvoorbeeld over de Slag om de Schelde, in Breda over de bevrijding door de Polen, in De Peel kom je te weten waarom het gebied 'Death Valley' werd genoemd en rondom Son en Breugel

fiets je op de plek waar tijdens Operatie Market Garden duizenden geallieerde parachutisten landden. Daarnaast is er een speciale negende lus rond de Brabants-Limburgse grens bij Overloon. Hier kun je sinds kort op drie meter hoogte dwars door Oorlogsmuseum Overloon fietsen over een nieuwe, negentig meter lange fietsbrug. Een wereldprimeur! Bij de fietsroute zijn acht fietskaarten uitgebracht met uitgebreide achtergrondinformatie over bezienswaardigheden en verhalen langs de route.

Fietsen in het land van Vincent van Gogh

Een tweede themaroute die je in heel Noord-Brabant aantreft, is de Van Gogh-fietsroute. Je treedt met deze route letterlijk in de voetsporen van Vincent van Gogh. De wereldberoemde meesterschilder is niet alleen geboren in Noord-Brabant, hij groeide hier ook op, zette er zijn eerste schetsen op papier en maakte er het meesterwerk *De Aardappeleters*. De Van Gogh-fietsroute, in 2016 uitgeroepen tot 'Fietsroute van het Jaar', is het afgelopen jaar volledig vernieuwd en uitgebreid. De fietsroute is nu 435 kilometer lang en onderverdeeld in tien aantrekkelijke fietsrondes. "Een aanrader is de ronde in Nuenen", zegt Bert Sitters. Hij is auteur van www.fietsrondje.nl en voorzitter van de jury van de 'Fietsroute van het Jaar'-verkiezing. "Twee jaar lang woonde Van Gogh in

Van Gogh fietsroute in Noord-Brabant

Fietsen in een schilderij

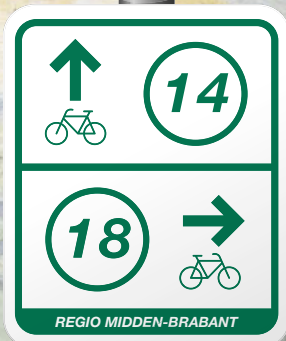
Het Brabantse land vormt de basis van het werk van de schilder Vincent van Gogh (1853 – 1890). In Brabant werd hij geboren, groeide hij op, vond hij inspiratie en zette hij zijn eerste schetsen en penseelstreken op papier.

De Van Gogh fietsroute nodigt je uit om je te laten inspireren door het Brabantse landschap dat Vincent in zijn hart sloot. Je fietst waar Vincent wandelde, stopt op plekken waar hij tekende en schilderde en bezoekt plekken die een bijzondere rol speelden in zijn leven.

De Van Gogh fietsroute - in 2016 uitgeroepen tot Europese fietsroute van het Jaar - loopt via het fietsknooppuntennetwerk en is volledig bewegwijzerd. De totale lengte is 435 kilometer, opgedeeld in tien prachtige lussen.

Zin om op de fiets te stappen en te genieten van de Van Gogh fietsroute? Ga naar [visitbrabant.com/vangoghfietsroute](https://www.visitbrabant.com/vangoghfietsroute) en bestel de gedetailleerde fietskaarten of download de gratis Routes in Brabant app.

[routesinbrabant.nl](https://www.routesinbrabant.nl)

VANGOGH
BRABANT

FOTO LIESKE MEIMA

De Mozesbrug bij Fort de Roovere, Zuiderwaterlinie

dit rustieke dorp nabij Eindhoven. In Nuenen maakte hij een kwart van zijn totale oeuvre", vertelt Bert. "Op de fiets voel ik mij als het ware mee op pad met Vincent, op zoek naar fraaie objecten in het landschap om vast te leggen op het witte doek. De Protestantse Kerk van Nuenen, de Opwettense Watermolen, molen De Roosdonck, de Sint-Clemenskerk van Gerwen. Ze staan er nog allemaal, net als in de tijd van Van Gogh. Ondertussen geniet ik van het Brabantse leven onderweg door de bossen van Landgoed Croy, langs de kabbelende Dommel en in dromerige dorpskernen met een zalig terras bij de muziekkiosk onder de kerk. Dit is Noord-Brabant."

Flonkerende steentjes

Tussen Eindhoven en Nuenen ligt het beroemde Van Gogh-Roosegaarde fietspad. Zodra het donker wordt, lichten duizenden steentjes op in het asfalt. Bert Sitters ervaaarde het: "Als klap op de vuurpijl pedaleer ik op het Van Gogh-Roosegaarde fietspad, alsof ik door Vincents schilderij *Starry Night* fiets. Ooit bezongen door Don McLean. Ik moest wel wachten tot de

FOTO LIESKE MEIMA

Zuiderwaterlinie, sluizencomplex Benedensas

duisternis inviel, maar dat was geen straf achter een kelk met echt Brabants La Trappe trappistenbier in Auberge Vincent aan het park met uitzicht op beeldengroep *De Aardappeleters*. Deze route smaakt naar meer." De Van Gogh-fietsroute loopt via de fietsknooppunten en is volledig bewegwijzerd. Audiozuilen langs de route vertellen je over zijn leven in Noord-Brabant. Ook kun je de route fietsen met de 'Routes

in Brabant'-app. Die toont op diverse locaties langs de route schetsen, brieven en schilderijen van Vincent. Bij de route zijn vijf gedetailleerde fietskaarten uitgebracht.

Zuiderwaterlinie wandelpad

Van Bergen op Zoom in West-Brabant tot aan Grave in Oost-Brabant ligt het Zuiderwaterlinie-wandelpad.

La Trappe Bierbrouwerij de Koningshoeven

La Trappe-fietsroute, Hilvarenbeek

De vorig jaar geopende wandelroute is 290 kilometer lang en volgt de eeuwenoude Zuiderwaterlinie. Een ketting van elf Brabantse vestingsteden en hun ommeland, verbonden door het typisch Nederlandse verhaal van verdedigen met water. Je wandelt langs stoere forten en door natuurgebieden waar je nog sporen van het vestingverleden kunt ontwaren. Zoals Fort de Roovere in Halsteren, met de opvallende uitkijktoren Pompejus en de Mozesbrug waar je letterlijk door het water wandelt. Highlights van de route zijn natuurlijk de schitterende Brabantse vestingsteden, zoals Heusden, bekroond met de prestigieuze Europa Nostra-restauratieprijs. De stad is een echte bezienswaardigheid met haar schilderachtige straten, smalle steegjes, molens en vele monumentale panden. Het Zuiderwaterlinie-wandelpad voert langs het wandelknooppuntennetwerk in Noord-Brabant en is volledig bewegwijzerd. De Zuiderwaterlinie-wandelgids is een prachtig naslagwerk om dit Brabantse erfgoed mee te ontdekken. Blogster Ivonne Calis van www.myfootprints.nl merkt op: "Het is geweldig om de route in één keer te lopen, maar hij is ook in etappes op te splitsen. Wij wandelden twee etappes vanuit Bergen op Zoom, een prima eerste kennismaking met dit langeafstandswandelpad waar historie en natuur elkaar ontmoeten."

Bourgondische La Trappe-fietsroute

Noord-Brabant staat ook bekend om zijn bourgondische karakter en het goede leven. Daar kun je je zeker in onderdompelen tijdens de La Trappe-fietsroute. Deze start bij trappistenklooster Abdij Onze

Lieve Vrouw van Koningshoeven bij Tilburg. Daar brouwen ze sinds 1884 het bier La Trappe, één van de veertien bieren ter wereld die de naam trappist mogen dragen. Er zijn zes La Trappe-fietsroutes van 32 tot 57 kilometer. De routes sturen je langs de mooiste plekjes en typisch Brabantse dorpen als Oirschot, Oisterwijk en Hilvarenbeek, geliefd om hun historische centrum. Uiteraard kom je langs de nodige kroegen, uitspanningen en

terrassen. De een nog idyllischer dan de andere en vaak verscholen in de bossen. Zoals Boshuis Venkraai in natuurgebied De Oisterwijkse Bossen en Vennen. Niet toevallig een van de meest geplande wandelknooppunten via de routeplanner van VisitBrabant Routebureau. "Fietscafés als deze maken Noord-Brabant bijzonder als fietsprovincie", volgens fietsjournalist Bert Sitters. Download de La Trappe-fietsroute op www.routesinbrabant.nl

Wandelen en fietsen langs Brabantse knooppunten

Heb je zin gekregen om deze themaroutes te gaan ervaren? De kaarten van de Van Gogh-fietsroute en de Liberation Route Brabant zijn online te bestellen via de webshop van VisitBrabant Routebureau: webshop.visitbrabant.com. Ook vind je hier de Zuiderwaterlinie-wandelgids. Plan je liever je eigen route, dan zijn de actuele Brabantse fiets- en wandelkaarten een uitkomst. Hierop vind je alle fiets- en wandelknooppuntroutes in Noord-Brabant. De knooppuntroutes lopen door prachtige natuurgebieden zoals Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen en Nationaal Park De Biesbosch. Maar ook door schilderachtige Brabantse dorpen en prachtige steden, zoals Breda en 's-Hertogenbosch. Kijk voor route-inspiratie en een actuele routeplanner op www.routesinbrabant.nl

Zorgeloos fietsen via de fietsknooppunten in Noord-Brabant

WANDEL DWARS DOOR GASTVRIJ GRONINGEN

ER GAAT NIETS BOVEN
GRONINGEN

Pronkjewailpad zet de deuren wijd open

Groningen

Noorderlingen stug? Iedereen weet inmiddels wel beter. Groningen is een gastvrije provincie en het ligt er vol met pronkjuwelen, groot en klein. Al die mooie plekjes zijn nu aan elkaar geregen door het Pronkjewailpad. Wandel langs en door deze bijzondere plekken van de provincie en maak stap voor stap kennis met Groningen, de Groningers, hun verhalen en hun oneindige gastvrijheid.

TEKST ANNEMARIE BERGFELD EN SANNE MEIJER

Je drinkt een kop thee onder de preekstoel van een middeleeuws kerkje, je mag een appel plukken in de boomgaard, loopt dwars door het zeehondencentrum, krijgt een handgemaakte bonbon bij een chocolatier midden op het platteland, krijgt een glas loeiverse melk in de boerderijwinkel of een kop koffie met een mooi verhaal in het huiskamercafé. Het Pronkjewailpad is een wandelavontuur dat al die ervaringen met elkaar verbindt, met een pad van in totaal vijfhonderd kilometer door de hele provincie. Kies voor (stukken van) de noordroute, de zuidroute of wandel ze gewoon allebei. En, zo belooft bedenker Peter Velthuis: “Minimaal elke vijf kilometer ben je welkom om even bij een Groninger aan te steken.” Want honderden ondernemers op de route hebben hun deuren wijd opengezet. Al wandelend verzamel je zo met je stempelkaart het ene *pronkjewail* (pronkjuweel) na het andere. Elke stop is een kleine belevenis waarbij je Groningen en de Groningers stap voor stap beter leert kennen.

Uit de haastmodus

Je gaat op pad met de routeapp en stempelkaart. Borgen, musea, tuinen, boerderijen, kaasmakerijen, molens, wierden, Nationaal Park Lauwersmeer, de Veenkoloniën, de waddenkust, het charmante Westerwolde: volg het pad en je komt het allemaal tegen met de bijbehorende verhalen. De noord- en zuidroute doen elk zo'n 55 dorpen aan. Om ook wandelaars die misschien nog in de haastmodus verkeren tot onthaasten te dwingen, liggen de stempels niet altijd bij de voordeur klaar. Want als je niet verder dan de poort komt, raak je niet in gesprek en mis je de mooie verhalen.

FOTO STELLA DEKKER

App en/of stempelkaart

Het Pronkjewailpad is van april t/m eind oktober te wandelen. Na inschrijving krijg je zowel toegang tot de app als een papieren stempelkaart. Deze stempelkaart geeft recht op alle lekkere, bijzondere en verrassende ervaringen die je te wachten staan. De app *Pronkjewailpad* is beschikbaar voor iPhone en Androidtoestellen. De stempel-posten zijn open van donderdag t/m zondag. Je loopt de tocht individueel, op een zelfgekozen tijdstip, in je eigen tempo en je bepaalt zelf de (dag)afstanden. Natuurlijk hoef je niet alle kilometers van het pad te lopen, hoewel de verleiding groot kan zijn als je weet dat er op minder dan vijf kilometer afstand wéér iets verrassends op je wacht.

Maisdoolhof

“Kom maar mee”, hoor je daarom als je voor het maisdoolhof staat. “De stempel ligt achter, je moet eerst door het doolhof heen.” In Museum Klooster Ter Apel – nieuw toegevoegd in 2019 – gaat dat precies hetzelfde. Hier ligt de stempel op de zolder van het uit de vijftiende eeuw daterende klooster, bij de kloostercellen van de monniken.

Grunnens laid

Dwars door het openluchtmuseum in Warffum, even bijkomen in de stilte van een kerkje met de geur van eeuwenoude stenen, de jonge geitjes op de boerderij aaien – en daar wacht alweer een snack: een stukje verse paling deze keer. Dat de opzet van het pad – met de ene belevenis na de andere – gewaardeerd wordt, bleek wel uit de reacties van wandelaars die het pad al gelopen hebben. Een paar regels uit het digitale gastenboek: ‘Wat is het bij jullie toch mooi. Een aanschakeling van prachtige momenten en ontmoetingen.

“Minimaal elke vijf kilometer ben je welkom om even bij een Groninger aan te steken”

Borg Nienoord

Groningen heeft ons hart gestolen. Een cadeau van begin tot einde'. Aan het eind van het seizoen mochten deelnemers stemmen op hun favoriete stempelpost/pronkjuweel. Met grote overmacht won Café 't Hemeltje in Woudbloem. Wat wil je ook als je niet alleen heel hartelijk met koffie wordt ontvangen door het echtpaar Fluks, maar ook nog een verhaal en een gedicht krijgt voorgedragen, mevrouws schilderijen van Woudbloem in het atelier mag bekijken én je voor het afscheid nog wordt toegezongen met het *Grunnens Laid*, het Groninger volkslied.

Meer dan wandelen

Het Pronkjewailpad ging in 2018 van start met de 250 kilometerslange noordroute. Met de opening van de zuidroute in 2019 kreeg het Pronkjewailpad er in een keer zo'n 175 pronkjuwelen bij. Voor enkelen van hen heeft Peter Velthuis een extra zwak: "De borg op Landgoed Nienoord is uniek. En wat te denken van het Veenkoloniaal Museum in Veendam, of Klooster Ter Apel. En niet alleen wandelaars kunnen genieten van alle pronkjuwelen, ook voor fietsers bestaat er binnenkort een mogelijkheid om deze bijzondere route te ontdekken.

De noordroute is als eerste aan de beurt."

In samenwerking met het Fietsplatform wordt het Pronkjewailpad namelijk binnenkort fietsvriendelijk gemaakt met behulp van het fietsknooppuntennetwerk. Vanaf april 2020 kunnen enthousiaste fietsers op pad gaan om stempels te verzamelen.

Lutje Pronkjewail

Het Pronkjewailpad is natuurlijk niet alleen leuk voor volwassenen. Samen met het Huis voor de Sport worden er voor

Volkslied

De naam van het Pronkjewailpad is ontleend aan het Groninger volkslied: *Ain Pronkjewail in golden raand is Grunnen, Stad en Ommelaand* (Een pronkjuweel met een gouden rand is Groningen, stad en ommeland).

Klooster Ter Apel

basisschoolleerlingen in allerlei Groninger dorpen 'Lutje Pronkjewailpaden' ontwikkeld. Deze gemiddeld zes kilometerslange ommetjes laten kinderen op een interactieve manier kennismaken met landschap, cultuur, historie en ondernemers in hun eigen dorp. Leerlingen moeten onderweg bij allerlei stempelposten opdrachten uitvoeren. Daarnaast kruipen ze in de huid van een reporter, want ze maken ook een vlog over hun belevenissen op het Pronkjewailpad. Als cadeautje krijgen de kinderen een Pronkjewailpad-etappekaart, waarmee het hele gezin een stuk van het echte pad kan gaan lopen.

Meer weten? Kijk op www.visitgroningen.nl/pronkjewailpad

FLYER legt kwaliteitslat bij haar e-bikes nog wat hoger

FLYER heeft voor volgend fietsseizoen een reeks vernieuwingen in petto. De Zwitserse fabrikant van e-bikes is een van de eerste merken die de nieuwe GX Ultimate-motor van Panasonic levert, onder andere op haar Urban-fietsen. Daarnaast introduceert FLYER het Crossover-segment met fietsen die een brug slaan tussen mountainbikes en stadsfietsen. Zowel op asfalt als onverhard terrein kan men daarmee uit de voeten. Alle elektrische fietsen worden in de fabriek in het Zwitserse Huttwil gemaakt.

Upstreet 5: stads- en forenzenfiets met nieuwe Panasonic-motor

In de Urban-collectie presenteert FLYER een reeks vernieuwingen in de Upstreet-serie. Een van de meest gekozen modellen is en blijft de Upstreet5, een ideale e-bike voor in de stad of in het woon-werkverkeer. De fiets heeft de populariteit vooral te danken aan de looks. De Upstreet5 is nu voorzien van de GX Ultimate-motor van Panasonic. Daarin is FLYER een van de eerste merken. Er is ook een uitvoering met de GX Power-motor die van de fiets een high-speedbike maakt (ondersteuning tot 45 kilometer per uur). De meest luxe uitvoering van de Upstreet 5 heeft een onderhoudsarme riemaandrijving en een volautomatisch schakelsysteem waarbij fietsers niet meer zelf hoeven te schakelen.

Prettig aan de Upstreet 5 is dat fietsers de motor hiervan zelf kunnen tunen. Dat geldt overigens voor alle e-bikes van FLYER met het D0- of D1-display. Met een paar drukken op de stuurcontroller is de kracht van de motor te verhogen of te verlagen. Op die manier kunnen fietsers 'spelen' met hun actieradius. Bij een teruggeschroefde ondersteuning zal het systeem minder hard aanzetten en tot een lagere snelheid ondersteunen. In het gunstigste geval neemt de actieradius met 225 procent toe. Het zorgt ook voor extra veiligheid.

Deze tuneoptie is ook op oudere FLYER-modellen met een D0- of D1-display mogelijk. Fietsers moeten het systeem in dat geval updaten.

Upstreet 4: luxe toer- en forenzenfiets met extra groot bereik

Een compleet nieuw model is de Upstreet4. Dit is een sportieve, strak afgewerkte toer- en forenzenfiets met hydraulische schijfremmen. Er zit standaard een batterij van 625 wattuur op, evenals een aansluiting voor een tweede batterij. De extra batterij van 500 wattuur (DualBattery) is als meeroptie verkrijgbaar. Op het display – er zijn twee uitvoeringen met het nieuwe Kiox-scherm van Bosch – is te zien hoeveel energie de batterijen nog hebben. Ze worden gelijktijdig benut. Fietsers hebben bij de Upstreet4 de keuze tussen versnellingsystemen: Nexus 8, Shimano XT (12 speed) en de Rohloff Speedhub met riemaandrijving en elektronisch schakelen. Een koppeling met externe apparaten is mogelijk voor bijvoorbeeld hartslag- en vermogensmeting. Voor snel woon-werkverkeer is er een high-speeduitvoering (met Bosch Performance Line Speed).

Upstreet2: nieuwe, stabiele vouwfiets

De vraag naar vouwfietsen zit in de lift. Voor komend seizoen heeft FLYER een nieuw vouwmodel: de Upstreet2. Deze e-bike is compact en gaat zodoende gemakkelijk mee in de camper of achter op de caravan. Daarbij is de Upstreet2 wendbaar en biedt hij perfecte rijeigenschappen. Comfort is er dankzij de parallellogram die voor een nog beter veereffect zorgt. Het scharnierpunt zit kort voor de motor. Door de slimme vouwverbinding met dubbele zekering is er veel stabiliteit. De Upstreet2 is er in één maat en in één blauwe kleur (Jeans Blue Gloss). Er is tevens eenzelfde uitvoering, maar dan zonder vouwmogelijkheid. Dit model heet Upstreet1.

Crossover: de voordelen van mountainbikes en stadsfiets in één fiets

FLYER komt volgend jaar met een nieuw segment: Crossover. Hierin vallen fietsen die de voordelen van mountainbikes en stadsfietsen combineren. De Goroc-modellen zijn de eerste fietsen die in dit segment vallen. Het paradepaardje is de Goroc4, een rijk uitgeruste full suspension met zowel voor als achter 140 millimeter veerweg. De batterij heeft een capaciteit van 630 wattuur en is geïntegreerd in de onderbuis, wat de framestijfheid verhoogt. De Goroc4 heeft de Panasonic GX Ultimate-motor en is tevens uitvoerbaar als high-speedbike.

Ook de Goroc3 is voor en achter geveerd. Belangrijkste verschillen zijn de toepassing van de Bosch Performance CX-aandrijving en de veerweg van 130 millimeter achter en 140 millimeter voor. De Goroc3 heeft de mogelijkheid om een tweede batterij toe te voegen (DualBattery) voor een extra groot bereik. De Goroc2 en Goroc1 uit het Crossover-segment zijn hardtails met enkel een voorvering.

Veel keuze in het Tour-segment van FLYER

In het Tour-segment is er bij FLYER ook in 2020 heel wat te kiezen. De Gotour6 met Bosch Performance Line-motor is het uithangbord van de collectie. Bij deze elektrische toerfiets is extra veel werk gemaakt van frame-integratie. Er is gekozen voor een intube-batterij waardoor de fiets nauwelijks als e-bike herkenbaar is en de kabels lopen door het frame voor een strakke uitstraling. Er zijn modellen met een ketting- en riemaandrijving en ook is er keuze in versnellingsystemen: Nexus8, Deore10, Enviolo TR Automatic Integrated en Rohloff Speedhub. Deze laatste optie is nieuw. De Gotour5 met Panasonic-motor is compleet vernieuwd met slankere, mooiere en tevens chiquere framevormen. De batterij zit achter de zadelbuis. Nieuw is de mogelijkheid om voor een duurzame riemaandrijving te kiezen. Er zijn modellen met het Do-en D1-display van FLYER. Via het display zijn de instellingen van de e-bike te raadplegen. Fietsers kunnen vervolgens eigenhandig de

kracht van de ondersteuning aanpassen.

De Gotour4 is het kleine zusje van de Gotour5. Deze heeft 26-inch-wielen die de fiets extra wendbaar maken en beschikt ook over de Panasonic-motor. De Gotour2 is een e-bike met strakke framelijnen en een Bosch Active Line Plus-motor. De batterij zit hier in de bagagedrager, die geïntegreerd is in het frameontwerp voor extra stabiliteit.

Aandacht voor e-mountainbiketrend

Ook in Nederland neemt de populariteit van e-mountainbiken toe. FLYER speelt in op die trend met de drie modellen: de Uproc7, Uproc4 en Uproc3. De Uproc7 en Uproc 4 zijn full suspensions met 27,5"-banden en de Panasonic GX Ultimate-motor voor extra veel kracht op steil en ruw terrein. De Uproc3 is eveneens een full suspension met voor- en achtervering, alleen heeft deze de Bosch Performance Line CX-motor.

Bij een Nederlandse koe zie je waarschijnlijk de zwart-wit gevlekte Holsteiner voor je. Je ziet ze overal en in elke stal, maar deze melkkoe is helemaal niet Nederlands. Amerikaans zelfs. De lakenvelder daarentegen loopt al sinds de middeleeuwen rond op Nederlandse bodem. Je herkent deze soort aan de witte band – het laken – op het lijf in het midden. Ze hebben geen aftekening op hun kop of ledematen.

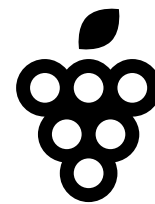
Rund van adel

De lakenvelder is fijner en kleiner dan andere rassen en is geen geschikte melkkoe. Ze worden wel vaak gehouden voor de vleesproductie. Ook op kinder- en zorgboerderijen is het ras populair. Ze hebben namelijk een heel vriendelijk karakter.

Vroeger werden ze vooral door mensen van adel gehouden waardoor ze de bijnaam kasteel- of parkrund kregen.

Wijnregio Zuid-Limburg

Wist je dat Limburg dé wijnprovincie van Nederland is?

Maar liefst 32 procent van de totale Nederlandse wijndruiven wordt op deze rijke mergelbodem geteeld. Dit samen met de vele hellingen én het ambacht van de wijnbouwer proef je terug in de wijnen van Zuid-Limburg. Niet voor niets heeft wijn uit het Mergelland en uit Vijlen een beschermde status gekregen.

Tradities en activiteiten

Aan veel van deze wijngaarden kun je een bezoek brengen. Ontdek bijzondere verhalen tijdens een rondleiding en proef de passie van de wijngaardenier tijdens een wijnproeverij. Val vervolgens heerlijk in slaap op een prachtig wijndomein. Ook leuk: overnachten in een wijnvat!

Tip! In **wijndorp Wahlwiller** vind jaarlijks het laatste weekend van september het bekende **Wahlwiller wijnfeest** plaats: een groot dorpsfeest met een eigen wijnlid en wijnkoningin. Ook leuk om mee te maken: **de druivenpluk**. Help vrijwillig een handje mee met het binnenhalen van de oogst tijdens de plukdagen in oktober.

Onze wijngaarden

Nieuw! Route des Vins

Een reis langs de Zuid-Limburgse wijn. Ontdek onze wijn middels de **wijnwandelpweg rondom Eys en Wahlwiller**: een adembenemende en educatieve route van ongeveer 10 kilometer. Onderweg kom je maar liefst 5 wijngaarden met verbluffende uitzichten en heel veel leuke wijnweetjes tegen.

Lees er alles over op visit Zuid-Limburg.nl/wijn

Deze routes mag je niet mislopen

Zuid-Limburg

Daar waar de heuvels langs de Maas oprijzen, de kerkklokken luiden, de aardbodem zijn schatten onthult en de natuur lieflijk en wild tegelijk kan zijn: dat is Zuid-Limburg.

M idden in Europa zijn de invloeden van buitenaf overal te zien, te proeven en te voelen. Zo afwisselend als het landschap zijn ook de belevingen: van spirituele bezinning tot spectaculaire attracties. Laat je inspireren door de bourgondische cultuur, waar moderne bewegingen en eeuwenoude tradities opbloeien. Ontdek een stukje Nederland dat zo verschilt van de rest van Nederland aan de hand van vijf unieke routes.

Route des Vins

Maak kennis met dé wijnregio van Nederland, per fiets of te voet. In het Heuvelland is onlangs de eerste wijnwandelweg gelanceerd. Ontdek de Zuid-Limburgse wijn rondom de dorpjes Eys en Wahlwiller middels een adembenemende en educatieve route van ongeveer tien kilometer. Onderweg kom je maar liefs vijf wijngaarden met verbluffende uitzichten en heel veel leuke wijnweetjes tegen. Volg de druifjes langs de weg, betreed het *wiengetske* en je zou zomaar kunnen denken dat je in het buitenland bent beland bij het zien van al die wijngaarden.

De fietsroute voert je langs bekende wijngaarden als Wijngoed Fromberg, Wijngaard Kruisboom, Domein Holset en Wijndomein St. Martinus. Zo rond eind september/begin oktober zijn de druiven rijp en is het pluktijd. De vrijwillige plukdagen zijn dan ook een groot succes waar jong en oud een handje helpen met het binnenhalen van de oogst. Onderweg kun je ook een van de wijnevenementen of -feesten aandoen. Verder ontdek je verschillende locaties, zoals de Brand Bierbrouwerij en de Eyseralte, die bekend staan om de producten uit de streek.

Hoogtewandeling

Grote hoogteverschillen, stromende beken met zwemmende forellen, wegen met haarspeldbochten, diepe kalksteengroeves, kilometerslange mijngangen om in te verdwalen, indrukwekkende steilranden en schitterende vergezichten. Valkenburg aan de Geul is een eeuwenoud landschapsmozaïek. Onder het oppervlak ligt bovendien een afwisselende geologie, gedomineerd door kalksteen uit het krijttijdperk. Dit zeventig miljoen jaar oude restant van een tropisch warme zee zit vol prehistorische sporen, zoals skeletten van roofzuchtige maashagedissen. De sporen komen tijdens deze wandeling in Valkenburg aan de Geul tot leven door alle mergelrestanten, die deze omgeving zo uniek en fotogeniek maken. De hoogtewandeling brengt je langs de steilranden rond de kern Valkenburg aan de Geul en verrast je aldaar met vele schitterende vergezichten en doorkijkjes op de daken van de vestingstad. Je kunt de wandeling, die in totaal zo'n vijftien kilometer bedraagt, in meerdere etappes lopen. Haal de brochure in de Visit Zuid-Limburg Experience in Valkenburg en ontdek zelf waarom dit mergelstadje in 2019 'Wandelgemeente van Nederland' is geworden

Streetartroute

In Parkstad, en met name Heerlen, vind je overal kunst op straat: streetart. Van kleine, verstopte minischilderijtjes tot enorme muurschilderingen van internationale kunstenaars. Heerlen is dé muralhoofdstad van Nederland en je mag er gratis van komen genieten. Ga te voet door de 'betonnen jungle' van Heerlen en ontdek de streetartcultuur, de making-of en de verborgen boodschap achter de muurschildering.

Meer informatie

Weten wat er nog meer te doen is op onder ander wandel -en fietsgebied in Zuid-Limburg? Bezoek de website www.visitzuidlimburg.nl

Bevrijdingsroute

In 2019 is het 75 jaar geleden dat Zuid-Limburg werd bevrijd van het naziregime. De bevrijding begon op 12 september 1944, toen geallieerde troepen het dorpje Mesch (gemeente Eijsden-Margraten) als eerste binnentrokken. De bevrijdingsroute neemt je mee langs een aantal indrukwekkende plekken die te maken hebben met oorlog en bevrijding, waarbij je onderweg geniet van de mooiste uitzichten. Het startpunt van deze fietsroute ligt bij de Amerikaanse begraafplaats in Margraten, de enige Amerikaanse begraafplaats in heel Nederland. Ruim achtduizend soldaten hebben hier hun laatste rustplaats gekregen, nadat ze sneuvelden in de oorlog. De oneindig lijkende rijen met witte kruisjes zijn enorm indrukwekkend om te zien. Neem de tijd om hier op je gemak rond te kijken en alle indrukken in je op te nemen. Daarna stap je op je fiets om koers te zetten naar Valkenburg en Beek. In Beek vind je het Oorlogsmuseum Eyewitness. In dit museum word je ooggetuige van de Tweede Wereldoorlog aan de hand van levensechte diorama's met films, foto's en geluidseffecten. Ook worden hier allerlei attributen uit de oorlogstijd tentoongesteld. Een echte must see als je meer te weten wilt komen over dit deel van de geschiedenis.

Maasfietsroute

Van het plateau van Langres tot aan Hoek van Holland kun je de Maas ontdekken zoals je nog nooit eerder hebt gedaan. Ga eropuit en ontdek al fietsend tientallen steden, stadjes en dorpen. Het gebied tussen Eijsden en Maastricht brengt je al het moois van deze plaatsen, in het zicht van de snelstromende rivier. Je ziet de jachthaven van

Eijsden, rederij Stiphout en het befaamde Bonnefantenmuseum aan de oever van de Maas. Je maakt ook uitgebreid kennis met de binnenstad van Maastricht met zijn kerken, vele terrassen en restaurants aan de altijd gezellige pleinen. Alsof dat nog niet genoeg is, ontdek je iets verderop ook nog het Rivierpark Maasvallei. De winterdijken zijn daar autovrij zodat je er ongestoord kilometers aan elkaar kan rijden terwijl je ten volle geniet van het prachtige uitzicht. Dit wervelende gedeelte van Zuid-Limburg wordt aan alle kanten omsloten door het buitenland. Je bevindt je dan ook in het hart van Europa. Ook leuk: maak de oversteek naar België met een veerpontje!

Meer informatie

Het is niet voor niets dat Zuid-Limburg als hét wandel- en fietsparadijs wordt gezien. Het glooiende landschap is uniek voor Nederland. Eeuwenoude holle wegen, open plateaus en bosrijke gebieden wisselen elkaar af met pittoreske dorpen en authentieke steden. De natuur biedt een scala aan mogelijkheden voor wielrenners, mountainbikers, hardlopers, ruiters en uiteraard de recreatieve wandelaar en fietser. Op de website www.visitzuidlimburg.nl/routes lees je meer. Nieuwsgierig? Kom het zelf allemaal beleven in Zuid-Limburg.

Fiets- en wandelparadijs

Holland boven Amsterdam

Het is de moeite waard om in Holland boven Amsterdam te fietsen of te wandelen en zo zijn veelzijdige soorten landschappen te ontdekken. Het ene moment bevind je je in de duinen en het andere moment ben je in uitgestrekte polders of historische steden. Met een groot wandelnetwerk en 1450 kilometer aan fietspaden kan je alle kanten op.

Van half maart tot en met half mei verandert Holland boven Amsterdam in een grote kleurplaat met verschillende kleuren. Dit komt door de bloei van vele soorten bloemen die worden geteeld in de regio. Van krokussen, narcissen en hyacinten tot de wereldberoemde tulp waar Nederland deels bekend om staat. Kijken naar deze prachtige bloemenzee is al fantastisch, maar in combinatie met fietsen en/of wandelen is het een waar genot. Er zijn diverse fiets- en wandelroutes door en langs de bloeiende bollenvelden. Denk eens aan de Poldertuin in Anna Paulowna. Na een wandeling in deze tuin vol bloemen kun je op de fiets naar de Tulpenexcursie in Slootdorp. Of ga van kleurrijk Juliana-dorp naar Land van Fluwel waar je kennismakt met het verhaal van de tulp in de Dutch Tulip Experience. Vanaf de oorsprong in de wildernis, haar avontuur in Turkije en de tulpengekte in de Gouden Eeuw tot hoe de tulp is uitgegroeid tot het icoon van Nederland.

Culturele verrassingen

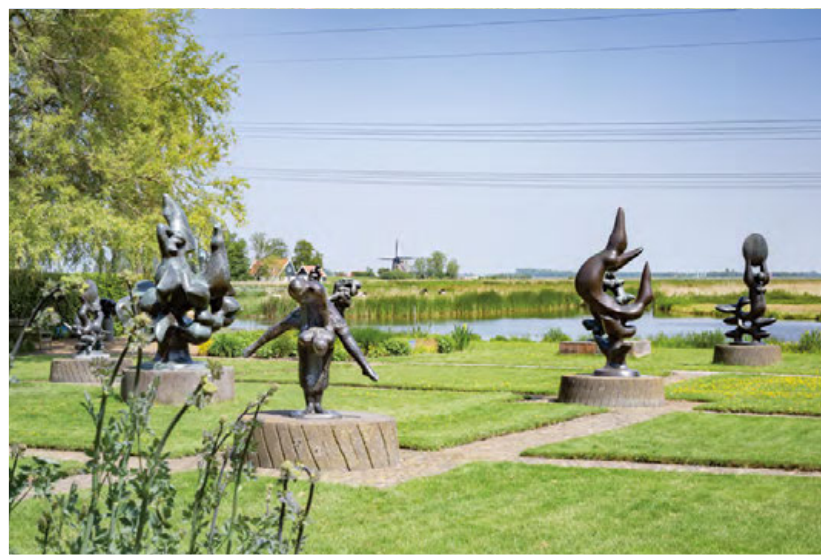
De Westfriese Omringdijk, een wonder van menselijke hand. Ooit ontstaan als kleine lage dijkjes die vaak onvoldoende bescherming boden. Later zijn ze tot hoge dijken gegroeid met een elkaar verbonden dijkstelsel. Ooit beschermde deze dijk mens en dier tegen de woeste, zoute zee. Nu slingert dit 126 kilometer lange monument door het Westfriesse landschap en loopt het via de historische steden Enkhuizen, Hoorn, Alkmaar, Schagen en Medemblik. Bij een mooie wandeling of fietsroute kom je alles tegen op de dijk. Van polders, molens, de VOC-steden tot stolpboerderijen, culturele verrassingen en heerlijke Westfriesse streekproducten. Een bezoek aan de Westfriesse Omringdijk is het meer dan waard en met de Westfriesse Omringdijkroute vind je alle bezienswaardigheden af. De Westfriesse Omringdijkroute is maar liefst 143 kilometer lang en is in ongeveer tien uur af te leggen. Het is aan te raden er een meerdaagse fietstocht van te maken, zodat je onderweg alle tijd hebt om de bezienswaardigheden te bezoeken. De route is erg geliefd bij mensen die de hele regio willen zien. Je komt namelijk langs alle belangrijke plekken. Het is wel verstandig je vooraf in te lezen, zodat je al kunt plannen waar je onderweg gaat pauzeren en wat je wilt bezichtigen. Ga naar www.westfriesseomringdijk.nl voor nog veel meer informatie.

Meer info

Wil je langer blijven en nog meer genieten van de bloemenzee dan ben je aan het juiste adres in de vele bed & breakfast-adressen die Holland boven Amsterdam rijk is of logeer op een boerencamping. Voor meer kleurrijke fietsroutes kun je naar www.fietsersbond.nl

Beleef Nederland al wandelend in één provincie

“We wisten niet dat Noord-Holland zó mooi is!”

Het Noord-Hollandpad is een langeafstandswandelpad langs water, duinen, schapen, bloembollen, molens, boerenlandpaden, dijken, trekpontjes en heide. Eigenlijk langs alles wat Nederland zo bijzonder maakt. Het pad is 284 km lang en loopt van Texel naar Huizen, dwars door Noord-Holland. Onderweg geniet je van de Waddenzee, het oer-Hollandse Wieringen en het UNESCO Werelderfgoed in de Beemster. De natuur is bijzonder: je vindt er drassige weilandpaden, duingraslanden en weidse landschappen vol koekoeksbloemen, orchideeën en weidevogels als tureluurs en kieviten. Het Noord-Hollandpad heeft 16 etappes variërend van 10 tot 25 kilometer. Meer informatie staat op www.noordhollandpad.nl

Een paar jaar geleden kwamen Fok Vleeshakker en zijn vrouw Erika Bakker een folder tegen van het Noord-Hollandpad. “We hadden er nog nooit van gehoord, terwijl we in Zaandam wonen. Het leek ons een leuke manier om onze eigen provincie eens goed te leren kennen. En dat is ook zo! We leren zoveel nieuwe dingen. Over de natuur, de cultuur en over de geschiedenis natuurlijk. We hebben nu samen met onze zus Marja en zwager Ton acht etappes gelopen. Onder andere van Halfweg naar Krommenie en van

Krommenie naar Akersloot. Die route vonden we heel verrassend. Dwars door Spaarnwoude, we wisten helemaal niet dat we zo'n mooi bos in de buurt hebben. De etappe Huizen – 's Graveland hebben we ook gedaan, dat is weer zo anders door de heidevelden daar.” Ze lopen de etappes dus dwars door elkaar? “Ja, dat klopt. We kijken waar we zin in hebben, wat qua afstand goed uitkomt en waar het op dat moment mooi is. We wilden afgelopen mei per se de etappe van Wieringerwaard naar Julianadorp doen, zodat we nog mooi van de bloembollen konden genieten.” Wel staat vast dat Texel de laatste wordt. “We sluiten het Noord-Hollandpad in april 2020 af met een weekendje kamperen.”

Nieuwe wandelgids

Medio november verschijnt de geheel vernieuwde 3e editie van de wandelgids van het Noord-Hollandpad. De wandelgids kost 17,50 euro, maar lezers van Toeractief maken kans op een gratis exemplaar. Interesse? Ga naar bovenstaande website van het Noord-Hollandpad en meld je aan voor de nieuwsbrief. Vanaf december tot en met de zomer van 2020 wordt elke 1e donderdag van de maand een winnaar bekend gemaakt op de website en de Facebookpagina van het Noord-Hollandpad.

Kortere routes

Voor degene die iets minder enthousiast worden van een 143 kilometer lange route: er zijn genoeg andere routes die wat korter zijn. Probeer anders eens de 'Stolpenroute Schagen' of 'Rondje Westfriesland' op de fiets. Voor historische wandelroutes wordt verwezen naar de VOC-steden. Koopmanswoningen, grachten, kerken, stadswallen en havens brengen de geschiedenis tot leven. Met een stadswandeling door Enkhuizen of een stadswandeling door Medemblik ga je terug in de tijd en ontdek je de welvarende periode met handel, wetenschappelijke uitvindingen en kunst in de Gouden Eeuw.

Het Noord-Hollandpad in Holland boven Amsterdam

Het Noord-Hollandpad is een langeafstandswandelpad langs alles wat Nederland bijzonder maakt. Het pad is 284 kilometer lang en het startpunt is Texel. Met zestien etappes variërend van 10 tot 25 kilometer loop je langs water, duinen, schapen, molens en trekpontjes naar het eindpunt in Huizen. Veel van de etappes lopen in het gebied Holland boven Amsterdam. Zo kan je van Julianadorp naar Wieringerwaard of van Obdam naar Schermerhorn wandelen waar je dwars door de droogmakerij De Beemster komt, drooggelegd in de Gouden Eeuw. Tevens is De Beemster ook uitgeroepen tot Unesco-werelderfgoed. Als je van cultuur en natuur houdt, dan is deze wandelroute perfect voor jou.

De Nederlandse kust op haar best

Dat je voor een perfecte (zon- en strand) vakantie enkel een fiets nodig hebt, bewijst het Nederlandse deel van de

Overnachten

Dankzij de vele toeristische plaatsen in Holland boven Amsterdam zijn er tevens overnachtingsmogelijkheden. Deze maken de routes ideaal voor een meerdaagse wandeltocht of fietsvakantie. Een tip zijn de Restinn-hotelhuisjes. Restinn-hotelhuisjes zijn geplaatst op boerenerven op landelijk gelegen locaties met comfortabele luxe van een hotel. Er is altijd prachtig uitzicht op de natuur en het logeren bij de boer zorgt voor een unieke beleving. Bij Restinn kun je onthaasten, bijkomen en de natuur optimaal in je opnemen, zodat je met een goed gevoel weer verder kan met de route. Meerdaagse arrangementen zijn te reserveren bij Restinn op www.restinn.nl/arrangementen. Een ander leuk meerdaags arrangement is het arrangement van Wandelen & Slapen. Voor alle arrangementen geldt: alles is geregeld, maar met genoeg ruimte voor eigen keuzes. Arrangement 'Helemaal tot rust langs wad en zee' laat je genieten van de omgeving Wieringen. Met mooie wandelroutes, waar je als tussenstop een lekker visje kan eten bij haven. Voor meer informatie over dit arrangement ga je naar www.wandelen-slapen.nl

Vierdaagse

Plus Wandel4Daagse Alkmaar

Strand, duinen en het typisch Noord-Hollandse polderlandschap. Wandel vier dagen langs de kust tijdens de Plus Wandel4daagse Alkmaar. De Plus Wandel4daagse Alkmaar is inmiddels uitgegroeid tot een klassieker onder de vierdaagse. Er is voor iedereen een route, of je nu een kilometervreter bent of komt voor het grandioze finishfeest op het Waagplein.

De Fietsvierdaagse in Hoorn

Een ander leuk evenement is de Fiets4Daagse in Hoorn. Maak je regelmatig korte dagtochten, maar lijkt het je ook leuk om een keer een paar dagen in een mooie omgeving te fietsen? Dan is dit misschien wel wat voor jou. Fiets door het rustige en groene landschap van West-Friesland en kom langs verschillende, populaire hotspots en ontdek deze leuke regio.

Meer info

Wil je meer informatie voor onder ander fiets- en wandelroutes in Holland boven Amsterdam ga dan naar de website www.hollandbovenamsterdam.com. Hier lees je ook meer over leuke activiteiten en uittips in de regio.

langeafstandsfietsroute 'één'. De onverstoorebare golven van de zee, het vrolijk wuivende helmgras en het krakende zand onder je banden: met deze route ervaar je de Nederlandse kust op onovertroffen wijze. Je start de route in Den Helder en fietst via langgerekte duinrepen van badplaats naar vissersdorp. Beslist leuk om overheen te rijden zijn de kilometerslange dammen, waaronder de wereldbekende Stormvloedkering. Een frisse neus haal je zeker met de langeafstand fietsroute 'één'.

Over water en dijken

De Pontjesroute Zeevang: de naam zegt het al. Met deze route kom je langs maar liefst drie verschillende zelfbedieningspontjes waarmee je de boerenslootjes kunt oversteken en de wandeling kunt vervolgen. Een leuke route om ook met (oudere) kinderen te lopen. De route is achttien kilometer lang en brengt je door de Zeevang en de Beemster, over dijken en water. Stevige wandelschoenen zijn geen overbodige luxe door de onverharde paden in de weilanden waar je gegarandeerd loeiende koeien tegen gaat komen. Durf jij deze wandeltocht aan?

ONTDEK DE MOOISTE ROUTES IN UTRECHT

#JEBENTZOBUITEN

NIEUW IN 2020
**WANDEL-
ROUTENETWERK
KROMME
RIJNSTREEK**

ROUTESIN**UTRECHT**.NL

 ROUTEBUREAU
UTRECHT.

Langs de Nieuwe Hollandse Waterlinie

Utrecht

Wat als de vijand komt? Daar moest men meer dan tweehonderd jaar geleden een plan voor hebben. Daarom werd de Nieuwe Hollandse Waterlinie bedacht: een 85 kilometerslange linie met 45 forten, zes vestingen en twee kastelen. Nu genomineerd voor de Unesco-werelderfgoedstatus en ideaal om met de fiets of te voet te ontdekken.

TEKST EN FOTOS **MANJA HERREBRUGH**

Nieuwe Hollandse Waterlinie: Inundatie – de kracht van water

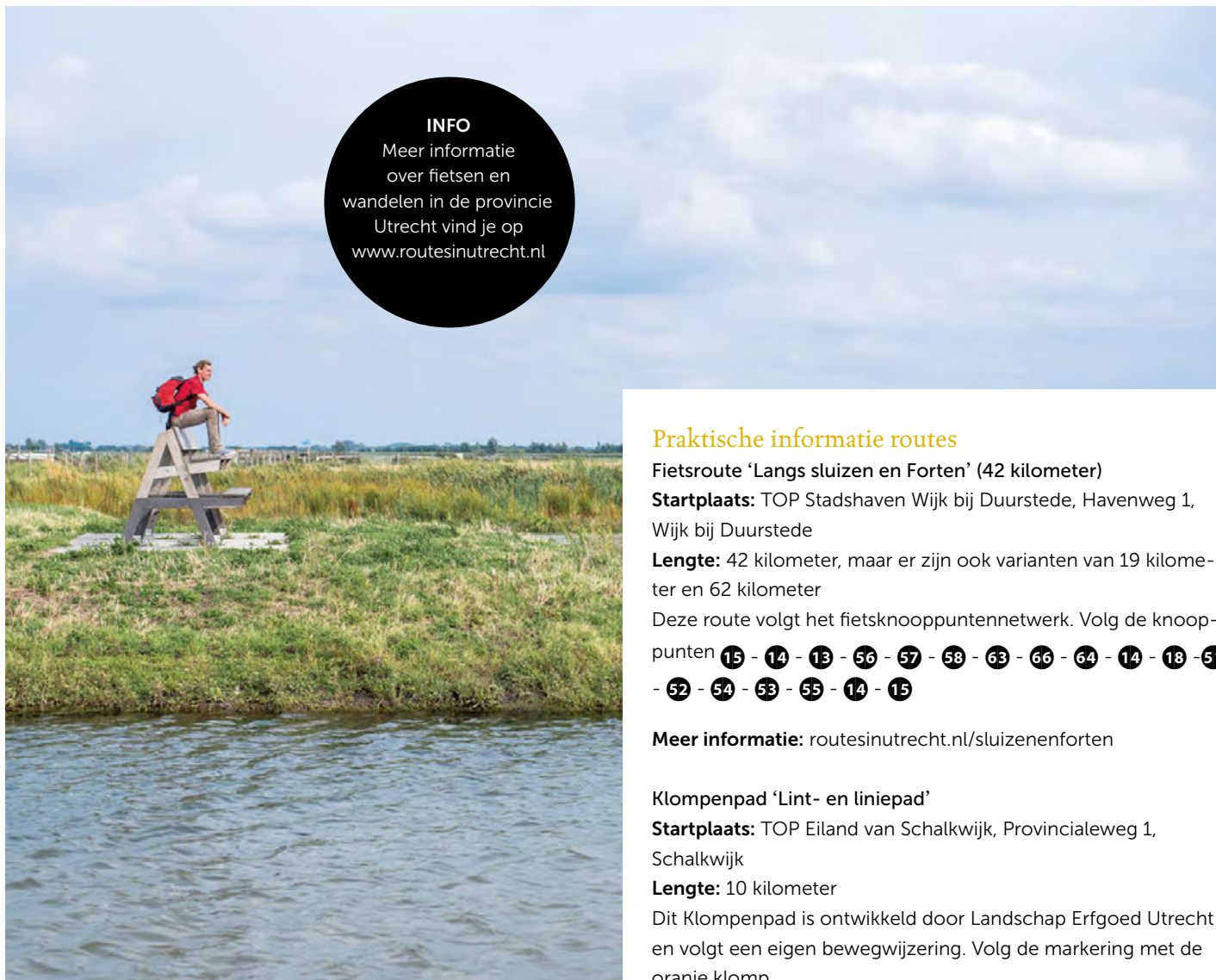
De Nieuwe Hollandse Waterlinie laat eens te meer zien dat onze voorouders al slim waren met water. Ze maakten het water hun bondgenoot in tijden van oorlog. Wat hadden ze nou bedacht? Een deel van het gebied ten oosten van de lijn tussen Muiden en de Biesbosch, werd 'gewoon' vijftig centimeter onder water gezet waardoor het onbegaanbaar werd voor soldaten en tanks, maar te ondiep voor boten. De stukken die te hoog lagen voor deze oplossing werden voorzien van forten. Op deze manier werden de provincies Noord- en Zuid-Holland, een deel van de provincie Utrecht en de grote steden van ons land beschermd. De lijn deed dienst van 1815 tot de Tweede Wereldoorlog.

Hoewel de Nieuwe Hollandse Waterlinie tegenwoordig geen verdedigingsfunctie meer heeft, is het grootste rijksmonument van Nederland een prachtig gebied om wandelend of fietsend van te genieten. Veel forten zijn vrij toegankelijk en sommigen worden geëxploiteerd als camping, restaurant of museum. Op een steenworp afstand van de stad Utrecht kan dat bijvoorbeeld door de fiets te pakken en de 42 kilometer lange route 'Langs sluizen en forten' te fietsen of je wandelschoenen aan te trekken en het Klompenpad 'Lint- en Liniepad' te bewandelen. Of allebei natuurlijk. Beide routes starten vanaf een Toeristisch Overstappunt (TOP): je springt op de fiets vanaf de TOP Stadshaven Wijk bij Duurstede en je zet de eerste stappen vanaf het TOP Eiland van Schalkwijk.

Geschiedenisles

Bereid je maar voor op een reis door de tijd – en prachtige Hollandse natuur. Terwijl je de sluizen, rivieren en polders passeert, krijg je namelijk geschiedenis- en biologielees aan de hand van fijne informatieborden. Of misschien zorgt je eigen nieuwsgierigheid ervoor dat je toch even opzoekt waar dit imposante bouwwerk nou weer voor diende. Neem bijvoorbeeld de inlaatsluis bij Wijk bij Duurstede. Zonder die sluis duurde het een maand om het land achter de Nieuwe Hollandse Waterlinie onder water te zetten. Met die sluis, maar vier tot twaalf dagen! Bij de Schalkwijkse Wetering kun je dan vervolgens op een vlonderpad in het Verdrongen Bos met droge voeten beleven hoe het was als het land onder water stond.

INFO

Meer informatie
over fietsen en
wandelen in de provincie
Utrecht vind je op
www.routesinutrecht.nl

Praktische informatie routes

Fietsroute 'Langs sluizen en Forten' (42 kilometer)

Startplaats: TOP Stadshaven Wijk bij Duurstede, Havenweg 1, Wijk bij Duurstede

Lengte: 42 kilometer, maar er zijn ook varianten van 19 kilometer en 62 kilometer

Deze route volgt het fietsknooppuntennetwerk. Volg de knooppunten **15 - 14 - 13 - 56 - 57 - 58 - 63 - 66 - 64 - 14 - 18 - 51 - 52 - 54 - 53 - 55 - 14 - 15**

Meer informatie: routesinutrecht.nl/sluizenenforten

Klompepad 'Lint- en liniepad'

Startplaats: TOP Eiland van Schalkwijk, Provincialeweg 1, Schalkwijk

Lengte: 10 kilometer

Dit Klompepad is ontwikkeld door Landschap Erfgoed Utrecht en volgt een eigen bewegwijzering. Volg de markering met de oranje klomp.

Meer informatie: routesinutrecht.nl/lint-en-liniepad

Rivierenlandschap ontmoet de Utrechtse Heuvelrug

Zowel de fietsroute 'Langs sluizen en fortten' als het 'Lint- en Liniepad' liggen in de Kromme Rijnstreek, het gebied tussen de stad Utrecht en Wijk bij Duurstede waar het rivierenlandschap de Utrechtse Heuvelrug ontmoet.

Het Kromme Rijngebied bestaat uit uitgestrekte natuur, weilanden, landgoederen en fruitboomgaarden – meestal met peren, appels en kersen. Door strategisch geplaatste bankjes kun je heerlijk een half uurtje naar de fruitboomgaarden kijken of je gaat pauzeren in een van de prachtige theetuinen op de route. Onder oude fruitbomen geniet je van het uitzicht op de polder én van een zelfgemaakt stukje appeltaart of tomatensoepje.

Mooie vergezichten

De enige hoogtemeters die je bij deze routes maakt, zijn de korte looproutes die je naar de top van de fortten leiden. Vanaf Werk aan de Waalse Wetering kun je bijvoorbeeld heel mooi het land zien dat onder water gezet kon worden. En dat is dus zo plat als een dubbeltje. Je kunt ontzettend ver over het linielandschap uitkijken. Het is niet moeilijk voor te stellen dat de vijand op die manier goed in de gaten gehouden kon worden. Fietsend vanaf de Lekdijk zijn de uiterwaarden goed te zien. Het is zo groen, zo fris en zo ontzettend Hollands – inclusief koeien, schapen en paarden. De bloemen in de berm geven de omgeving kleur, de vogels zorgen voor muziek. Het is de moeite waard om even stil te staan en goed om je heen te kijken. Gekozen voor wandelen? Dan blijf je niet op het asfalt, maar struin je over de graspaden door de uiterwaarden heen. Een Klompepad blijft een Klompepad natuurlijk!

Nieuw in 2020 – Wandelroute-netwerk in de Kromme Rijnstreek

In april 2020 opent een volledig nieuw wandelknooppuntennetwerk in de Kromme Rijnstreek. Dit netwerk van ruim vijfhonderd kilometer voert langs de Lek en de Kromme Rijn, verschillende landgoederen, delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Romeinse Limes. Het verbindt de mooiste plaatsen, natuurgebieden en wandelpaden met elkaar waarbij er zowel aandacht is voor kleinere ommetjes in de buurt van woonplaatsen als voor het maken van lange wandelingen om het gebied te ontdekken. Het netwerk sluit goed aan op andere wandelnetwerken in de provincie Utrecht en is eenvoudig te volgen. Wandel van knooppunt naar knooppunt, te herkennen aan de oranje bordjes met blauwe cijfers en pijlen, en ondertussen is het genieten van al het moois dat je onderweg tegenkomt.

Nog meer genieten

Wist je dat de smaak van kersen voor een groot deel bepaald wordt door de bodemsamenstelling waarin de boom staat? Meer weetjes vind je in het kersenmuseum bij de kersenhut in Cothen – waar je overigens ook heel goed kersenlekkernijen kunt proeven en een oude veilingklok kunt bewonderen. Bij Fort Honswijk wandel je tussen de imposante, drie meter dikke verdedigingsmuren van het fort en bij Fort Werk aan de Korte Uitweg (WKU) kun je kamperen, koffie drinken, lunchen maar ook een kano huren. Een mooie manier om het gebied te verkennen en natuurlijk goed te combineren met een (stukje) Klompenpad 'Lint- en Liniepad' of de fietsroute 'Langs sluizen en forten'. Het mooie is, voor al deze avonturen, geschiedenis, cultuur en natuur hoeft je niet ver te reizen. Ook hoeft je je niet koest te houden in een museum. Je kunt het combineren met buiten zijn, rust vinden, in beweging zijn. Zonder dat het je hoeft te ontbreken aan een fijn terrasje. Bovendien ben je aan het eind van je bezoek weer een studieboek Hollandse watergeschiedenis rijker. Gewoon, omdat je het beleefd hebt.

Welkom in Wallonië en de Ardennen

Fantastische fietsroutes bij onze Zuiderburen

Wallonië is uitgegroeid tot een populaire fietsbestemming. Het aantal fietsroutes is enorm uitgebreid en er is een keuze tussen vlakke routes en heuvelachtige tochten. Dat maakt deze veelzijdige streek geschikt voor elk niveau. Dus geniet in de Ardennen van natuur, historische steden, cultuur en lekker eten tijdens een aangename vakantie of weekendje weg.

Vlakke routes: RAVeL is een uitkomst

De RAVeL routes omvatten meer dan 1400km fietspaden langs rivieren en kanalen, over voormalige spoorlijnen en door bossen, velden en natuurparken. De routes zijn autovrij en vlak en variëren van enkele kilometers tot meerdaagse tochten. Een van de meest bekende RAVeL routes is de Vennbahn die vanuit Aken door de Belgische Oostkantons richting Luxemburg loopt.

Eurovelo routes door Wallonië

Het netwerk voor Europese fietsroutes bestaat uit langeafstandsroutes die meerdere landen doorkruisen.

Drie Eurovelo routes gaan dwars door Wallonië:

- Eurovelo 3 is de fiestroute van de Pelgrims, naar Santiago de Compostella.
- Eurovelo 9 is de Via Romeo Francigena, een aangename mix van natuurparels en architecturaal en cultureel erfgoed.
- Eurovelo 19 is de Maasfietsroute, de bekroonde tocht door een van de mooiste valleien van Maastricht en Luik naar Namen en Dinant.

Knooppuntennetwerk

Wie zelf de lengte van de fietstochten wil bepalen, kan gebruik maken van het sublieme netwerk van knooppunten. Het knooppuntennetwerk wordt ook in Wallonië steeds verder uitgebreid. Het systeem van

FOTO@WBT - BRUNO D'ALMONTE

FOTO@WBT - DENIS ERROYAUX

FOTO@WWW.WAPINATURE.BE

CORALIE CARDON

FOTO@WBT - BRUNO D'ALMONTE

lussen en nummers biedt de mogelijkheid om routes op maat samen te stellen om zo Wallonië en de Ardennen te leren kennen.

Heuvelachtige routes

Dankzij wielerklassiekers zoals Luik-Bastenaken-Luik en de Waalse Pijl weten fietsers dat er in de Ardennen volop uitdagende tochten te maken zijn. Mountainbikers hebben ook fantastische mogelijkheden, o.a. in Houffalize, de hoofdstad van de MTB.

Dé gids voor fietsers

Nederlanders houden van fietsen en de fiets wordt steeds vaker meegenomen op vakantie. Een complete gids met fietsroutes in Wallonië helpt bij de oriëntatie en keuze van uw vakantiebestemming.

De gids omvat fietstochten in Wallonië en de Ardennen voor sport- en toerfietsen, elektrische fietsen en mountainbikes. Een gids met routebeschrijvingen en kaarten, inclusief vermelding van de afstand en moeilijkheidsgraad. De gids kunt u op twee manieren verkrijgen:

- Download de gids via www.walloniebelgietoerisme.be/fietsen
- Vraag de fietsgids aan via informatie@wbtoerisme o.v.v. Jaarboek Toeractief.

www.walloniebelgietoerisme.be is dé website om inspiratie op te doen voor een stedentrip of vakantie in de Ardennen. Daarnaast is deze prachtige streek een mooie tussenstop op de heen- of terugreis naar of van het zuiden van Europa.

Welke provincie doet dit Overijssel na?

Overijssel

Nu zijn mensen uit het Oosten over het algemeen best bescheiden, maar als je over de natuur begint, dan weten we van geen ophouden. Tussen al die interessante steden en dorpen liggen maar liefst acht verschillende landschappen en twee Nationale Parken. Welke provincie doet dat Overijssel na? Geen wonder dat de Oost-Nederlander er zo trots op is. Dus zoek je nog een plekje om tot jezelf te komen en je accu weer op te laden? Zoek niet verder, je hebt het gevonden.

De natuurlijke schatkamer van Weerribben-Wieden

Noeste turfstekers

De Beulakerwijde glinstert in het zonlicht, aan de einder omkaderd door goudgele coulissen van riet. Daar, halverwege de horizon, lag ooit Beulaeke. Dorp van noeste turfstekers, wilde verveners. Het gezwoeg met de baggerbeul zou Beulaeke uiteindelijk noodlottig worden. Meter voor meter ondermijnden de harde werkers hun eigen geboortegrond. Zware stormvloed in 1775 en 1776 maakten het karwei af: Beulaeke werd door het water verzvolgen. Het verhaal van Beulaeke staat symbool voor de ontstaansgeschiedenis van het Nationaal Park.

Natuurlijke schatkamer

Met tienduizend hectare is Nationaal Park Weerribben-Wieden het grootste aaneengesloten laagveenmoerasgebied van Noordwest-Europa. Een labyrint van

plassen, meren, slootjes, mysterieus ogende moerasbossen, uitgestrekte rietpercelen en kleine hoekjes hooiland. De ecologische waarde van Weerribben-Wieden is van internationale allure. Van sommige diersoorten als de grote vuurvliinder, de donkere waterjuffer en de gevlekte witsnuitlibel biedt het Nationaal Park bijna de hele Nederlandse populatie onderdak.

Man made

Een cultuurlandschap, ontstaan door mensenhanden. Ooit een uitgestrekt en desolaat veengebied als onuitputtelijke bron voor turf. Vanaf midden zestiende eeuw gingen hier verveners aan de slag. Het veen werd uit het water omhooggetrokken om te drogen. Zo ontstond het rechthoekige landschapsmodel van veengaten (weren of trekaten) en ribben (legakkers), die werden gebruikt om het veen te drogen en te vervoeren. Te wilde vervening zorgde in de Wieden voor de meren en de teloorgang van het dorp Beulaeke. De Weerribben bleef dat lot bespaard. Men had lering getrokken uit het verleden en hield de ribben breder.

Een labyrint van plassen, meren,
slootjes en mysterieus ogende
moerasbossen

Nationaal Park Weerribben-Wieden

Boswachter Mathiska Lont (Natuurmonumenten):

- "In het voorjaar kun je, als het riet weer gemaaid is, de weidsheid en rijke ontstaansgeschiedenis van dit bijzondere stukje Nederland aflezen."
- "Vanaf half maart arriveren de eerste moerasvogels zoals rietzanger, blauwborst en de kleine karekiet alweer en komt het moeras langzaamaan weer tot leven."

Boswachter Mathiska Lont

Dwarsgracht Giethoorn

Fietsroute Nationaal Park & het Veenhart

Afstand: 39 of 61 kilometer

- **Startplaats:** Buitencentrum in Ossenzijl (bij knooppunt 11) of Bezoekerscentrum De Wieden (bij knooppunt 81)

Hier vind je de route:

www.visitweerribbenwieden.com/routes-weerribben

TIP

Neem de waterbus

Ecowaterliner die heen-en-weer vaart tussen Sint Jansklooster, Blokzijl en Giethoorn. Combineer de fietstocht met een fluisterstille vaartocht over de meren en natuur rond de waterdorpen.

Kijk voor kaartjes en vaartijden op:
www.nm.nl/ecowaterliner

Trilveen

Nadat de vervinging begin twintigste eeuw was gestopt, restte een uniek natuurgebied als erfenis van de zwoegers in het veld. Prachtige meren in de Wieden, een ware jungle aan vaarwegen in de Weerribben. Vanaf dat moment zou de rietteelt het landschap voor een groot deel gaan bepalen. Net Nationaal Park oogt als een oase van rust. Maar achter die façade bruist de dynamiek van de natuur. Verlanding is een niet te stoppen proces. Planten en resten ervan vullen de petgaten op, wortels verstrengelen zich, waterplanten verdwijnen om plaats te maken voor moerasvegetatie, er ontstaan trilvenen en uiteindelijk volgt ondoordringbaar moerasbos. De natuur haar gang laten gaan, betekent de ondergang van de natuurlijke variëteit. Daarom is voortdurend menselijk ingrijpen nodig om de natuurlijke schatkamer in stand te houden. Delen van het nationaal park worden steeds weer teruggezet in de tijd. Land wordt water, dat in die voortdurende cadans uiteindelijk weer zal verlanden. Dat is het eeuwige ritme van de Weerribben-Wieden.

Highlights fietsroute

- **Watermolentjes.** Voor het tegengaan van de verzuring zie je overal in het landschap kleine watermolentjes. Daarmee brengt men water op het rietland. Het rietland blijft daarmee behouden voor rietteelt.
- **Pontje Jonen.** In de verkorte route vaar je over met het pontje tussen 51 en 52. Het pontje vaart van april t/m oktober. Zorg ervoor dat je wat kleingeld bij de hand hebt.
- **Verdronken dorp Beulaeke.** Een wonderlijk verhaal. Zo is er een dorp, zo was er een dorp. De vervinging en een dijkdoorbraak werden de bewoners noodlottig. Het dorp verdween in de golven. Een grote ijzeren kerkklok in het meer herinnert aan het verhaal.

Toeractief arrangement

Vakantieparken Weerribben Wieden

Vakantieparken Weerribben Wieden is het perfecte startpunt voor een heerlijke fietsvakantie. Kom genieten in een oase van rust en ruimte in de waterrijke natuur van het Nationaal Park.

Voor Toeractief lezers

Maak jouw fietsvakantie compleet met het speciale "Toeractief arrangement" bij een van onze parken.

- 1x Picknick voor onderweg
  - 1x Barbecue of gourmet in de woning
  - 1x Afscheidsontbijt in de woning
  - 1x Rondvaart door Giethoorn of De Weerribben
  - 1x Stadsroute Blokzijl
- Prijs per persoon: € 45,- exclusief verblijf

Contact

T: 0561-451414
M: info@weerribben.nl
I: www.vakantieweerribbenwieden.nl

Liberation fietsarrangement

Landgoed De Uitkijk

Wil je er een paar dagen tussenuit om helemaal tot rust te komen? Landgoed De Uitkijk biedt alles wat je nodig hebt voor een paar heerlijke ontspannen dagen in Twente. Ver van grote wegen en razend verkeer, verscholen in het groen, vind je ons sfeervolle riet gedekte hotel.

Voor Toeractief lezers

- 2x overnachting in een charme kamer
- 2x Sallands ontbijtbuffet
- 1x heerlijk 3-gangen à la carte diner
- 1x uitbundige borrelplank
- Fiets- en wandelroutes
- Afgesloten fietsenstalling
- Gratis WiFi & parkeren
- Liberation fietsroute

Prijs per persoon: € 124,00
Aankomst vr & za: € 134 p.p

Contact

T: 0548 654117
M: info@landgoeddeuitkijk.nl
I: www.landgoeddeuitkijk.nl

Beleef de bevrijding in het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug

Oeroud

Zandverstuivingen, naaldbomen en heide. Heel veel heide. De Sallandse Heuvelrug is een uniek landschap in Overijssel met prachtige vergezichten. Dit nationaal park tussen Holten en Hellendoorn behoort tot één van de grootste aaneengesloten heidegebieden van Europa. Een gebied met vergezichten over grote heidevelden, afgewisseld met uitgestrekte bossen. Lang geleden vormden schuivend ijs, smeltend water en stuivend zand het landschap. Ook de mens heeft zijn sporen nagelaten, waarvan de oudste dateren van vijfduizend jaar geleden.

Tot aan de bevrijding

Het gebied heeft ook een belangrijke rol gespeeld in de Tweede Wereldoorlog. Net als de rest van Nederland werd Overijssel in mei 1940 door het Duitse leger bezet. Terwijl het zuidelijk deel van Nederland in 1944 al grotendeels bevrijd was, bleef Overijssel nog enige maanden bezet voor het in 1945 ook werd bevrijd. In deze maanden werd Overijssel gebombardeerd, voerden verzetsgroepen er acties uit en gebruikten de nazi's het als lanceerplaats voor de V1- en V2-raketten die werden afgeschoten op Antwerpen en Londen. In Overijssel zijn dan ook veel herinneringen aan deze tijd te vinden, zoals oorlogsbegraafplaatsen, monumenten, historische locaties en musea.

Fietsroute Liberation Route Europe

Afstand: 45 kilometer

- **Startplaats:** Buitencentrum Sallandse Heuvelrug, Grotestraat 281, Nijverdal (tussen knooppunt 57 en 53) of station Holten, Stationsstraat, Holten (bij knooppunt 71)

Hier vind je de route: verkrijgbaar bij de Tourist Info's, VVV's in Salland en Twente en op www.visittwente.nl

Boswachter Ine Nijveld (Staatsbosbeheer):

- "Wandel naar één van de uitkijpunten op de Noetselberg of Holterberg. Vanaf deze punten heb je een schitterend uitzicht. Op heldere dagen kijk je hier veertig kilometer de verte in."
- "Bezoek het Buitencentrum Sallandse Heuvelrug en vind alle informatie over de natuur, geologie en (cultuur)historie van dit unieke gebied. Daarnaast is dit het startpunt van meerdere fiets- en wandelroutes."

Boswachter Ine

Highlights fietsroute

- **Canadese Begraafplaats.** Achter elk van deze 1394 graven schuilt een indrukwekkend verhaal. Tijdens je bezoek, in het naastgelegen informatiecentrum, krijgt je meer inzicht over de inrichting van het ereveld en kom je meer te weten over de gesneuvelde militairen. Te vinden tussen 69 – 65.
- **Memory Museum Nijverdal.** Het themapark bestaat uit een aantal diorama's met markante gebeurtenissen uit deze periode. Zo is het mogelijk om in een Duitse bunker te zijn tijdens de invasie op de stranden van Normandië, te voelen hoe het is om ondergedoken te zitten en de bevrijding te vieren. Te vinden tussen 55 – 54.
- **Kamp Twilhaar.** Het monument Twilhaar in Nijverdal bestaat uit twee bronzen fotolijsten met daarin een foto van de joodse mannen in Kamp Twilhaar. De fotolijsten zijn geplaatst op een fundament van veldkeien. Te vinden tussen 57 – 53.

Liberation Route Europe, Sallandse Heuvelrug

Liberation Route Europe volgt de voetsporen van onze bevrijders en verbindt de mijlpalen van ons gedeelde verleden met het heden. Ga mee op reis door de moderne geschiedenis van Europa in de wetenschap dat wat we vandaag doen, het verschil maakt. Op zeven locaties in Salland en Twente liggen zogenoemde luisterplekken. Op iedere luisterplek is een hoorspel te beluisteren over de indrukwekkende belevenissen van één of meerdere personen tijdens de bevrijding van Salland en Twente in 1945. De luisterverhalen vertellen in drie minuten op een laagdrempelige manier over grote en kleine gebeurtenissen die toen hebben plaatsgevonden. Ook kom je langs andere bezienswaardigheden die gerelateerd zijn aan de bevrijding. Liever met de auto langs alle luisterplekken? Dit kan, want er is een autoroute uitgezet door Salland en Twente. De autoroute is 230 kilometer lang en leidt je langs alle luisterplekken en overige bezienswaardigheden.

TIP

De verhalen van deze bijzondere plekken kun je beluisteren via telefoonnummer 0900-5423728 of via www.liberationroute.nl. Elke veldkei heeft een QR-code die met een smartphone te scannen is, waarmee je ook het verhaal kunt luisteren.

SPECIALE AANBIEDING VOOR TOERACTIEF-LEZERS

de *Buitenleven*- agenda 2020

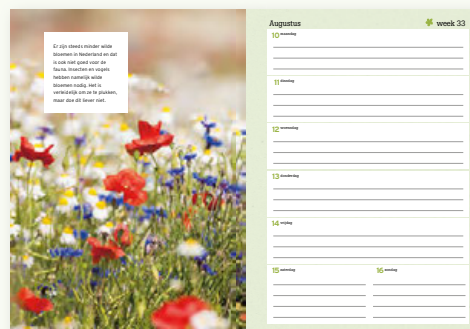
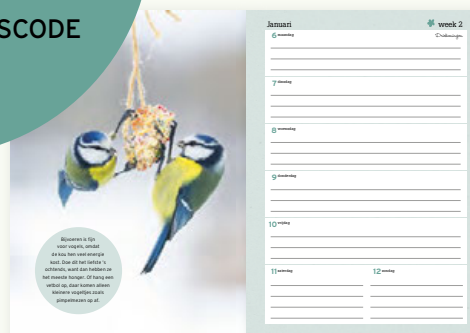

- Veel inspiratie en mooie foto's!
- Dankzij het leeslint vind je meteen de juiste week
- Formaat: 13,5x18,5 cm

~~€ 13,50~~

€ 9,50*

GEBRUIK KORTINGSCODE
TA2020

* excl. verzendkosten

Ga naar www.buitenleven.nl en bestel nú met korting

De *Buitenleven*-agenda is voor € 13,50 verkrijgbaar bij de boekhandel en tijdschriftenspecialzaak

LOWA
simply more...

Jouw pad,
jouw
avontuur ...

LOCARNO GTX® LO Ws | All Terrain Classic www.lowa.nl

